

Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui

Kodas: 188734870

Adresas: Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius

Tel. (8 5) 279 1005

El. paštas: info@lvat.lt

2024 m. balandžio 29 d.

Vilnius

Pareiškėjas:

Lietuvos Respublikos Seimo narys Aidas Gedvilas

Adresas: Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Pareiškėjo atstovas:

Advokatas Paulius Miliauskas

Advokatų profesinė bendrija „Miliauskas, Zemlytė ir Lauraitytė“

Adresas: Palangos g. 4, 01402 Vilnius (Talent Garden Vilnius)

Tel. +370 (687) 41 685

El. paštas: paulius.miliauskas@mz.legal

Ginčijamą teisės aktą priėmusi institucija:

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba

Kodas: 188706554

Adresas: Verkių g. 25C-1, 08223 Vilnius

El. paštas: info@vert.lt

Normos, suteikiančios teisę teikti prašymą:

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsnis

Ginčijamas teisės aktas:

Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254

Priėmimo data – 2023 m. kovo 6 d.

Paskelbta Teisės aktų registre – 2023 m. kovo 6 d.

Įsigaliojimo data – 2023 m. kovo 7 d.

PAREIŠKIMAS

Dėl norminio teisės akto – Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 – teisėtumo ištyrimo

I. FAKTINĖS APLINKYBĖS

1. Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – **Taryba** arba **VERT**) 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtino LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašą (toliau – **PET Aprašas**) (Priedas Nr. 1).

2. PET Aprašas, kaip poįstatyminis teisės aktas, Pareiškėjo įsitikinimu, neatitinka įstatymų nuostatų bei prieštarauja konstituciniams principams, todėl egzistuoja pagrindas ištirti PET Aprašo teisėtumą.

***

3. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (toliau – **AIEI**) 1 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtintas šio įstatymo tikslas užtikrinti darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą ir integraciją į energetikos sistemą, skatinti tolesnį naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą.
4. Tuo tikslu tiek Europos Sąjungos mastu, tiek nacionalinėje sistemoje yra numatyti konkretūs tikslai atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo didinimui bei, atitinkamai, energijos iš atsinaujinančių išteklių gamintojų vystymui:
  - a. Remiantis **2016 m. balandžio 14 d. Komisijos Reglamento (ES) 2016/631** (toliau – **Reglamentas**) preambule, siekiant išlaikyti energijos tiekimo saugumą, didinti konkurencingumą ir užtikrinti, kad visi vartotojai galėtų pirkti energiją priimtinomis kainomis, ypač svarbu greitai baigti kurti visiškai veikiančią jungtinę energijos vidaus rinką. To paties Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta, kad valstybės narės, kompetentingi subjektai ir sistemos operatoriai **taiko didžiausio bendro veiksmingumo ir mažiausių bendrų išlaidų visoms susijusioms šalims optimizavimo principą**.
  - b. **Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001** (toliau – **Direktyva**) nustatytas privalomas Europos Sąjungos tikslas pasiekti, kad iki 2030 m. atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo dalis sudarytų ne mažiau 42,5 proc. Direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyti tikslai per pastaruosius metus buvo kelti didinant procentus ne tik dėl aplinkosauginių sumetimų, bet ir dėl 2022 m. Rusijos pradėto karo Ukrainoje. 2023 m. spalio mėn. atnaujinus Direktyvą, 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies tikslas padidintas iki 42,5 proc., valstybėms narėms stengiantis pasiekti 45 proc. dalį. Taip pat naująja Direktyvos redakcija paspartinamos leidimų naujoms atsinaujinančiųjų išteklių energijos jėgainėms išdavimo procedūros.
  - c. Taip pat ir Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. XIII-1288 patvirtintos **Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos** 1.3.7.1 punkte įtvirtintas tikslas, kad 2020 metais energija iš atsinaujinančių energijos išteklių sudarytų 30 proc. šalies bendrai suvartojamos galutinės energijos, 2030 metais – 45 proc., 2050 metais – 80 proc., o energija iš atsinaujinančių energijos išteklių taptų pagrindine visuose (elektros, šilumos ir vėsumos energijos gamybos bei transporto) sektoriuose.
5. Tam, kad Lietuvoje būtų padidinti elektros energijos generacijos pajėgumai iš atsinaujinančių išteklių instaliuotos galios bei būtų efektyviau išnaudota elektros tinklų infrastruktūra neplečiant esamos infrastruktūros buvo nuspręsta **(i)** įstatymu įtvirtinti **hibridinės elektrinės sąvoką**; **(ii)** įstatyminiame reguliavime nustatyti **leistinos generuoti galios sąvoką**. Kaip tai numatyta Aiškinamajame rašte¹ (Priedas Nr. 2):

---

¹ Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 9, 16, 17, 20, 21¹, 22, 22², 23, 41, 31, 39, 48², 48³, 48⁴, 49, 58, 59, 67, 71¹, 72 ir 74 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 20¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 49 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 13¹ ir 20³ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo Nr. I-1495 3 straipsnio, 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 50, 69, 84, 86 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas (toliau – **Aiškinamasis raštas**).

„Siūloma nustatyti **leistinos generuoti galios** sąvoką. Įtvirtinus šią sąvoką, elektrinės įrengtoji galia galės būti didesnė nei leistina generuoti galia, tačiau leistina generuoti galia negalės viršyti elektrinės įrengtosios galios. **Siūlomas reglamentavimas leis padidinti elektros energijos generacijos pajėgumų iš atsinaujinančių išteklių instaliuotą galią bei efektyviau išnaudoti elektros tinklų infrastruktūrą neplečiant esamos infrastruktūros.**“

„Siūloma nustatyti terminą **„hibridinė elektrinė“**. Įtvirtinus šį terminą, asmenys galės įrengti kelias atsinaujinančių energijos išteklių rūšis naudojančias elektrines ir (ar) kaupimo įrenginius **vienoje vietoje**. Nustatomos hibridinių elektrinių veiklos sąlygos, kurios apima leidimų išdavimą, elektros energijos generacijos apskaitą, gamintojų ir tinklų operatoriaus teises ir pareigas. **Siūlomas reglamentavimas leis padidinti elektros energijos generacijos pajėgumų iš atsinaujinančių išteklių instaliuotą galią bei efektyviau išnaudoti elektros tinklų infrastruktūrą neplečiant esamos infrastruktūros.**“

(Ištraukos iš Aiškinamojo rašto)

6. AIEĮ ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme (toliau – **EEĮ**) šiuo metu yra apibrėžtos visos aktualios sąvokos – leistinosios generuoti galios, įrengtosios galios ir hibridinės elektrinės².
7. Pažymėtina, kad hibridinė elektrinė gali būti viename prijungimo taške **(i)** vystoma elektrinė, kai tuo pačiu metu kreipiamasi dėl išankstinių prijungimo sąlygų gavimo kelioms skirtingoms atsinaujinančius išteklius naudojančioms elektrinėms, arba **(ii)** vystoma hibridizuojant vieną atsinaujinančių išteklių elektrinę, jau veikiančią ar vadovaujantis AIEĮ nustatytais reikalavimais statomą, prie jos jungiant kitą atsinaujinančių išteklių šaltinį.
8. Naujajame teisiniame reguliavime dėl hibridinių elektrinių yra aiškiai nurodoma, kad elektros perdavimo tinklų pralaidumas hibridinei elektrinei rezervuojamas kaip vienetui, nesumuojant skirtingų elektros gamybos rūšių pajėgumų bei niekaip jų neskaidant, t. y. tinklo pralaidumų rezervavimo nesiejant su atskiromis tokių hibridinių ar hibridizuojamų elektrinių sudedamosiomis dalimis. Tokiu būdu, jungiant kelis atsinaujinančius išteklius viename taške, yra pasiekiamas rezultatas, kai **(i)** elektra yra gaminama efektyviau; **(ii)** yra mažiau apkraunamas elektros tinklas – papildomi prijungimo taškai ilgina prisijungimo prie tinklo procesus, didina gedimų tikimybę ir sunkina galimybes tinkamai apsaugoti tinklą.
9. Kitaip tariant, jeigu gamintojas turi teisę į tinklą patiekti konkretų dydį (pavyzdžiui, 100 MW) leistinos generuoti galios, tai, vystant hibridinę elektrinę, tiek saulės šviesos elektrinės dalis gali sudaryti 100 MW, tiek ir vėjo elektrinės dalis gali sudaryti 100 MW. Ir, nors konkrečiu atveju tiek tokios hibridinės elektrinės saulės šviesos, tiek vėjo elektrinės sudarytų bendrai 200 MW

---

² „**Leistina generuoti galia** – didžiausia aktyvioji galia, kuri gali būti patiekama iš tinklų naudotojų elektros įrenginių į perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstomųjų tinklų operatoriaus elektros tinklus prijungimo taške ir nurodyta perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstomųjų tinklų operatoriaus ir tinklų naudotojo sudarytoje elektros įrenginių prijungimo sutartyje, nuosavybės ribų akte ir (ar) kituose su tinklų naudotojo elektros įrenginiais susijusiuose dokumentuose.“ (Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – **EEĮ**) 2 straipsnio 82¹ dalis)

„**Įrengtoji galia** – elektros energijos gamybos įrenginio (generatoriaus, generuojančio šaltinio) ar energijos kaupimo įrenginio aktyvioji vardinė galia (iki keitiklio, kai jis yra įrengtas). Elektrinės įrengtoji galia yra šią elektrinę sudarančių elektros energijos gamybos įrenginių (generatorių, generuojančių šaltinių) aktyviųjų vardinių galių suma.“ (EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalis)

„**Hibridinė elektrinė** – tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungtos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės arba šios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginys ar įrenginiai.“ (AIEĮ 2 straipsnio 28² dalis)

įrengtosios galios, tačiau, nepriklausomai nuo to, ar konkrečiu einamuoju metu energija būtų gaminama iš hibridinės elektrinės saulės šviesos energijos dalies, ar konkrečiu einamuoju metu energija būtų gaminama iš hibridinės elektrinės vėjo elektrinės dalies, kurios sujungtos tame pačiame prijungimo taške, į bendrą elektros tinklą gamintojas iš tokios hibridinės elektrinės gali patiekti 100 MW, t. y. **neviršijant leistinosios generuoti galios**. Taigi, vystant hibridinę elektrinę yra sudaromos sąlygos, jeigu skirtingų rūšių atsinaujinančių išteklių elektrinės jungiamos viename taške, išgauti didžiausią efektyvumą sumažinant atskiro elektrinių įrengimo, biurokratinius ir kitus kaštus – paprastai, kai yra aktyvi saulė, ne toks aktyvus vėjas, ir atvirkščiai.

10. Kitaip tariant, viename taške turint prijungtus skirtingus atsinaujinančius šaltinius elektrą galima dėl tos pačios priežasties gaminti efektyviau – paprastai nešviečiant saulei, elektros energiją gamina vėjas, o vėjui nepučiant, elektros energija gaminama iš saulės šviesos. Tai reiškia, kad esant įrengtai vien saulės šviesos elektrinei ar vėjo elektrinei, efektyvumas yra mažesnis, nes vėjo elektrinė energijos negeneruos, jeigu nepūs vėjas, o saulės šviesos elektrinė taip pat elektrą į bendrą tinklą tieks tik tuo metu, kai bus pakankamai saulės šviesos. Tokiu atveju nėra išnaudojamas didžiausias efektyvumas, kiek iš vieno prijungimo taško elektros energijos potencialiai būtų įmanoma patiekti į elektros tinklą.
11. Atitinkamai, įstatyme aiškiai reglamentuojama, kad, kol hibridinėje elektrinėje nėra didinama leistinoji generuoti galia (t. y. didžiausia galia, kuri gali būti tiekiama į elektros tinklą), tai iš esmės statyti hibridinę elektrinę ar hibridizuoti jau veikiančią ar vadovaujantis AIEĮ nustatytais reikalavimais statomą elektrinę turėtų būti įmanoma paprastesnėmis procedūromis.
12. Remiantis EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalimi, prie perdavimo elektros tinklų pralaidumai hibridinėms elektrinėms rezervuojami prioriteto tvarka, t. y. tokios elektrinės turi prioritetą prieš atskiras vėjo elektrines ir atskiras saulės šviesos elektrines.
13. Taip pat įstatymuose papildomai buvo apibrėžta, kad **atskiro ketinimų protokolo sudaryti ir papildomo prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikti nereikia**, kai prie veikiančios ar vadovaujantis AIEĮ nustatytais reikalavimais statomos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės papildomai numatoma įrengti kitą atsinaujinančius išteklius naudojančią elektrinę ir (ar) kaupimo įrenginį. Taigi, esminė sąlyga – kad nebūtų didinama leistina generuoti tokios hibridinės elektrinės galia (AIEĮ 14 straipsnio 10 dalis).
14. Visgi, PET Aprašu yra ne tik apribotas hibridinių elektrinių vystymas, tačiau yra įtvirtinta ir kitų taisyklių, kurios kelia nestabilumą atsinaujinančių išteklių energetikos srityje ir kurios stabdo efektyvią atsinaujinančių išteklių plėtrą Lietuvos Respublikoje.
15. Vienas esminių teisinės valstybės principų yra teisės aktų hierarchijos principas. Iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas *inter alia* reiškia, kad „<...> žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose“ (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. birželio 15 d. nutarimas, 2005 m. sausio 19 d. nutarimas, 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimas ir kt.).
16. Pareiškėjas toliau pagrindžia, kad PET Aprašo nuostatos neatitinka įstatyminio reguliavimo, taip pat prieštarauja konstituciniams principams.

II. PAREIŠKIMO PAGRINDAS

- A. PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 2 straipsnio 82¹ daliai, AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai, EEĮ 2 straipsnio 72¹ daliai, EEĮ 16 straipsnio 27 daliai ir AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai, EEĮ 20¹ straipsnio 2 daliai, taip pat EEĮ 31 straipsnio 2² daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui

Prašoma ištirti PET Aprašo 25.2 papunkčio ir 30 punkto teisėtumą

17. PET Aprašo 30 punkte yra nurodoma:

*„Hibridinei elektrinei, susidedančiai iš saulės ir vėjo elektrinių, kurių profiliai sutampa su atskirai prijungtų atitinkamai saulės ir vėjo elektrinių profiliais, tinklas rezervuojamas tik laisvos saulės arba vėjo galios atitinkamoje PT zonoje apimtimi. **Suminė hibridinių elektrinių saulės dalių ir atskirų saulės elektrinių leistina generuoti galia PT zonoje negali viršyti 100 % saulės galios perdavimo pralaidumo toje PT zonoje. Suminė hibridinių elektrinių vėjo dalių ir atskirų vėjo elektrinių leistina generuoti galia PT zonoje negali viršyti 100 % vėjo galios perdavimo pralaidumo toje PT zonoje.**“*

18. PET Aprašo 2.6 papunktyje yra nurodoma, kas yra laikoma PET Aprašo 30 punkte paminėtu „profilu“ – **„Profilis – elektrinės (vėjo, saulės) ar kaupimo įrenginio valandinis elektros energijos gamybos grafikas.“**

19. PET Aprašo 25.1 papunktyje yra nurodoma, kas laikoma **PT zona**, tai – elektros perdavimo tinkle išskiriamos susijusios perdavimo tinklo pastotės ir į šias pastotes prijungtos linijos.

20. PET Aprašo 25.2 papunktyje nurodoma:

„25.2. prie PT zonos 100 % pralaidumo galios galima jungti:

25.2.1. 100 % saulės elektrinių leistinos generuoti galios;

25.2.2. 100 % vėjo elektrinių leistinos generuoti galios;

25.2.3. 100 % energijos kaupimo įrenginių leistinos generuoti galios;

25.2.4. kitos energijos rūšies elektrinės, jei yra likusio laisvo PT zonos pralaidumo, atitinkamai sumažinant pralaidumus Aprašo 25.2.1-25.2.3 papunkčiuose nurodytoms elektrinėms ir kaupimo įrenginiams.“

21. Taigi, iš PET Aprašo 25.2 papunkčio ir PET Aprašo 30 punkto turinio yra aišku, kad nepriklausomai nuo to, kokią didžiausią galią potencialiai galėtų generuoti hibridinė elektrinė, susidedanti iš saulės šviesos elektrinės dalies bei vėjo elektrinės dalies, kaip vienetas, faktiškai pagal PET aprašo 25.2 papunktį ir 30 punktą hibridinės elektrinės institutu yra įmanoma pasinaudoti tik tuo atveju, kai tiek hibridinę elektrinę sudarančios saulės šviesos elektrinės daliai, tiek hibridinę elektrinę sudarantį vėjo elektrinės daliai yra įmanoma pagal likusią laisvą galią (PT zonoje) rezervuoti galią elektros tinkle. T. y. galios rezervacija atliekama, kaip numatyta PET Aprašo 25.2 papunktyje ir PET Aprašo 30 punkte, (i) atskirai kiekvienam atsinaujinančių išteklių šaltiniui, nepriklausomai nuo to, ar jungiama hibridinė elektrinė, ar ne; (ii) prie tinklo elektrinė jungiama, jeigu tik konkrečioje PT zonoje tokiam atsinaujinančių išteklių šaltiniui yra užtektinai laisvų pralaidumų.

A1. PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 2 straipsnio 82¹ daliai, EEĮ 2 straipsnio 72¹ daliai, AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai, EEĮ 16 straipsnio 27 daliai, EEĮ 20¹ straipsnio 2 daliai ir AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai

EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalis, EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalis, EEĮ 2 straipsnio 28² dalis, EEĮ 16 straipsnio 27 dalis, EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalis ir AIEĮ 14 straipsnio 10 dalis, kurioms prieštarauja PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas

22. Kaip jau cituota anksčiau, **EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalyje** yra pateikta „leistinos generuoti galios“ sąvoka, kuri apibrėžta kaip „**didžiausia aktyvioji galia, kuri gali būti patiekama iš tinklų naudotojų elektros įrenginių į perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstomųjų tinklų operatoriaus elektros tinklus prijungimo taške ir nurodyta perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstomųjų tinklų operatoriaus ir tinklų naudotojo sudarytoje elektros įrenginių prijungimo sutartyje, nuosavybės ribų akte ir (ar) kituose su tinklų naudotojo elektros įrenginiais susijusiuose dokumentuose.**“
23. **EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalyje** yra pateikiama „įrengtosios galios“ sąvoka, kuri apibrėžta kaip „**elektros energijos gamybos įrenginio (generatoriaus, generuojančio šaltinio) ar energijos kaupimo įrenginio aktyvioji vardinė galia (iki keitiklio, kai jis yra įrengtas). Elektrinės įrengtoji galia yra šią elektrinę sudarančių elektros energijos gamybos įrenginių (generatorių, generuojančių šaltinių) aktyviųjų vardinių galių suma.**“
24. **AIEĮ 2 straipsnio 28² dalyje** yra pateikiama „hibridinės elektrinės“ sąvoka, kuri apibrėžiama kaip „**tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungtos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės arba šios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginys ar įrenginiai.**“
25. Aiškinamajame rašte, kuriame aprašytas „pokyčių paketas“ atsinaujinančių išteklių energetikos srityje, buvo akcentuojama, kad **(i)** nepagrįstai Lietuvos Respublikoje yra reglamentuota tik „įrengtoji galia“, tačiau nėra reglamentuotos/įtvirtintos „leistinosios generuoti galios“ sąvokos; atitinkamai, **(ii)** Aiškinamajame rašte nurodoma, kokie „leistinosios generuoti galios“ įtvirtinimo tikslai. O būtent – naujas reglamentavimas leis padidinti elektros energijos generacijos pajėgumų iš atsinaujinančių išteklių instaliuotą galią bei efektyviau išnaudoti elektros tinklų infrastruktūrą **neplečiant esamos infrastruktūros**, kai skirtingi atsinaujinantys ištekuliai jungiami tame pačiame prijungimo taške; **(iii)** taigi, „*Įtvirtinus šią sąvoką, elektrinės įrengtoji galia galės būti didesnė nei leistina generuoti galia, tačiau leistina generuoti galia negalės viršyti elektrinės įrengtosios galios.*“
26. Atitinkamai aktualioje **EEĮ 16 straipsnio 27 dalyje** nurodoma, kad vystant hibridinę elektrinę aktualūs yra šie skaičiai – **atskirų elektrinės dalių įrengtoji dalis, bendra hibridinę elektrinę sudarančių dalių įrengtoji galia ir hibridinės elektrinės bendra** leistinoji generuoti galia. T. y. EEĮ 16 straipsnio 27 dalyje aiškiai nurodoma, kad nėra aktuali hibridinę elektrinę sudarančių dalių atskira leistinoji generuoti galia, nes abiejų hibridinę elektrinę sudarančių dalių leistinoji generuoti galia sutampa ir yra apjungiami:

„Asmuo gali statyti ar įrengti hibridinę elektrinę ir gaminti elektros energiją tik gavęs leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir leidimą gaminti elektros energiją, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis, kai tokie leidimai nėra reikalingi. Šie leidimai išduodami, jeigu asmuo atitinka šiame straipsnyje jam nustatytus reikalavimus ir sąlygas, taip pat reikalavimus ir sąlygas dėl leidimo plėtoti energijos kaupimo pajėgumus ir leidimo generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių, kai asmuo stato ar įrengia hibridinę elektrinę, įskaitant energijos kaupimo įrenginius. Išduodamuose leidimuose Tarybos nustatyta tvarka nurodoma hibridinės elektrinės bendra įrengtoji galia, lygi hibridinę elektrinę sudarančių elektrinių ir (ar) energijos kaupimo įrenginių įrengtųjų galių sumai, kiekvienos elektrinės

įrengtoji galia, energijos kaupimo įrenginių įrengtoji galia ir hibridinės elektrinės prijungimo taške leistina generuoti galia.

27. Aktualioje **AIEĮ 14 straipsnio 10 dalyje** nurodoma, kad hibridinant elektrinę nereikia antrą kartą rezervuoti galios elektros tinkluose, jeigu tokia galia jau yra rezervuota vienam iš atsinaujinančių išteklių (saulės šviesos elektrinei ar vėjo elektrinei), sudarančių hibridinę elektrinę:

*„Statyti, įrengti elektrinę ar didinti elektrinės leistiną generuoti galią planuojantis asmuo, gavęs išankstines prijungimo sąlygas, parengia ir teikia elektros tinklų operatoriui prašymą pasirašyti ketinimų protokolą, kaip tai nurodyta Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 8 dalyje, ir pateikia Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 1 dalyje nurodytą prievolių įvykdymo užtikrinimą. **Atskiros ketinimų protokolo sudaryti ir papildomo prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikti nereikia, kai vadovaujantis šio įstatymo nustatytais reikalavimais prie statomos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės papildomai numatoma įrengti kitą atsinaujinančius išteklius naudojančią elektrinę ir (ar) kaupimo įrenginį ir kai nėra didinama leistina generuoti galia.** Šiuo atveju asmuo kreipiasi dėl galiojančio ketinimų protokolo pakeitimo, o asmens pateiktas prievolių įvykdymo užtikrinimas taikomas visoms pagal ketinimų protokolą statomoms elektrinėms ir (ar) kaupimo įrenginiams, visai įrengtajai ir (ar) leistinai generuoti galiai.“*

28. Atitinkamai nuo 2022 m. liepos 8 d. iki 2024 m. sausio 1 d. galiojusioje AIEĮ 14 straipsnio 10 dalies redakcijoje buvo vartojamas terminas ne tik „vadovaujantis šio įstatymo nustatytais reikalavimais prie statomos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės“, bet ir „**prie veikiančios ar vadovaujantis šio įstatymo nustatytais reikalavimais statomos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės**“:

*„Statyti, įrengti elektrinę ar didinti elektrinės leistiną generuoti galią planuojantis asmuo, gavęs išankstines prijungimo sąlygas, parengia ir teikia elektros tinklų operatoriui prašymą pasirašyti ketinimų protokolą, kaip tai nurodyta Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 8 dalyje, ir pateikia Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 1 dalyje nurodytą prievolių įvykdymo užtikrinimą. **Atskiros ketinimų protokolo sudaryti ir papildomo prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikti nereikia, kai prie veikiančios ar vadovaujantis šio įstatymo nustatytais reikalavimais statomos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės papildomai numatoma įrengti kitą atsinaujinančius išteklius naudojančią elektrinę ir (ar) kaupimo įrenginį, ir nėra didinama leistina generuoti galia.**“*

29. Aktualioje **EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalyje** yra dar kartą patvirtinama, kad įrengtoji įrenginių galia hibridinėje elektrinėje gali būti didesnė už leistiną generuoti galią:

*„Elektrinės, įskaitant hibridinę elektrinę, ar energijos kaupimo įrenginio **įrengtoji galia ir didžiausias pajėgumas gali būti didesni už leistiną generuoti galią, nustatytą prijungimo taške, tačiau leistina generuoti galia negali viršyti elektrinės, įskaitant hibridinę elektrinę, ar energijos kaupimo įrenginio įrengtosios galios ir didžiausio pajėgumo.**“*

30. Taigi, **EEĮ 16 straipsnio 27 dalyje, EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalyje ir AIEĮ 14 straipsnio 10 dalyje – jas vertinant sistemiškai – yra įtvirtinta, kad:**

- a. Leistinoji generuoti galia niekaip nėra įstatymu ribojama pagal atsinaujinančių išteklių rūšį. T. y. **leistinoji generuoti galia yra neskaidoma konkrečioms hibridinės elektrinės dalims, o apibrėžiama kaip bendra hibridinės elektrinės didžiausia leistinoji generuoti galia.** Esant galimybei į tinklą patiekti, pavyzdžiui, 30 MW didžiausios leistinosios galios, tiek saulės šviesos elektrinės dalis, tiek vėjo elektrinės dalis hibridinėje elektrinėje į tinklą galės sugeneruoti po 30 MW dydžio galios, tačiau bet kokiame atveju vienu metu bendrai į tinklą negalės būti patiekiami daugiau nei 30 MW galios.

b. Netgi nereikia sudaryti atskiro ketinimų protokolo ir pateikti papildomo prievolių įvykdymo užtikrinimo tais atvejais, kai prie vieno atsinaujinančio išteklių yra jungiamas kitas atsinaujinantis išteklius, ir nėra didinama leistina generuoti galia. T. y. – tais atvejais, kai elektrinė yra hibridinama. Toks reguliavimas, kai hibridinei elektrinei nereikia atskiro ketinimų protokolo, jeigu jau yra turimas ketinimų protokolas vienam atsinaujinančių išteklių šaltiniui (vėjui arba saulei) paaiškinamas per tai, kad nuo ketinimų protokolo pasirašymo momento tinklų operatorius rezervuoja elektros tinklų pralaidumus – „<...> Nuo ketinimų protokolo pasirašymo momento tinklų operatorius Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše nustatyta tvarka rezervuoja elektros tinklų pralaidumus, <...>.“ (EEĮ 21¹ straipsnio 1 dalis). **Esant rezervuoti galiai vienam iš atsinaujinančių išteklių šaltiniui, laikoma, kad galia yra rezervuota visai hibridinei elektrinei, nes tiek atskirai saulės ar vėjo elektrinė į tinklą galėtų patiekti tokią pačią rezervuotą leistinąją galią, tiek ir tokia hibridinė elektrinė, kurios didžiausia leistinoji galia tokiu atveju nėra didinama.**

31. Taigi, įstatymu yra suponuojama, kad vystant hibridinę elektrinę svarbiausia, jog **(i)** į tinklą gali būti patiekiamas leistosios galios dydžio elektros kiekis ir **(ii)** nesvarbu, kuri hibridinės elektrinės dalis konkrečiu metu yra aktyvi bei tokią galią – didžiausią leistinąją generuoti galią – generuoja. Kitaip tariant, tokia hibridinė elektrinė bet kuriuo paros metu gali generuoti leistosios generuoti galios dydį MW, nepriklausomai nuo to, ar galia generuojama iš saulės šviesos šaltinio ar vėjo dalies. Tačiau **toks efektyvumas yra pasiekiamas tik tuo atveju, jeigu abi hibridinės elektrinės dalys yra sujungtos tame pačiame elektros tinklo taške.**

Argumentacija, kodėl Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 2 straipsnio 82¹ daliai, EEĮ 2 straipsnio 72¹ daliai, AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai, EEĮ 16 straipsnio 27 daliai, EEĮ 20¹ straipsnio 2 daliai ir AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai

32. Iš EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalies, EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalies, AIEĮ 2 straipsnio 28² dalies, EEĮ 16 straipsnio 27 dalies, EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalies ir AIEĮ 14 straipsnio 10 dalies turinio, šias nuostatas vertinant sistemaiškai, matyti, kad įstatymų leidėjas, įtvirtindamas įstatyme „leistosios generuoti galios“ terminą, siekė hibridinę elektrinę susieti su didžiausia jos aktyviaja galia, t. y. galia, kurią vienu metu tokia hibridinė elektrinė gali patiekti į elektros perdavimo tinklus, **tokios galios niekaip atskirai neskaidant pagal atskiras hibridinės elektrinės sudedamąsias dalis** (saulės šviesos elektrinės dalį ir vėjo elektrinės dalį). Jeigu hibridinės elektrinės leistinoji generuoti galia yra 30 MW, tai reiškia, kad tokia hibridinė elektrinė į perdavimo tinklą gali patiekti vienu metu bendrai 30 MW dydžio galios. Tokiu atveju, iš kokio šaltinio tokia galia bus tiekama (ar saulės šviesos elektrinės dalies, ar vėjo elektrinės dalies) – nėra svarbu.

33. Taigi, iš esmės hibridinės elektrinės aiškinimas per „leistinąją generuoti galią“ atskleidžia hibridinės elektrinės privalumus – **skirtingi atsinaujinantys išteklių energijos gamybai gali būti naudojami skirtingu laiku, taip vienas kitą papildant**³, kai antrojo šaltinio, sudarančio hibridinę elektrinę, nereikia papildomai jungti atskirame elektros tinklo taške. Kaip nurodyta AIEĮ 2 straipsnio 28² dalyje, hibridinė elektrinė susideda iš skirtingų atsinaujinančių išteklių rūšių, **sujungtų būtent tame pačiame elektros įrenginių prijungimo taške.**

34. **Pirma, gamintojai, siekiantys vystyti hibridines elektrines, susiduria su ribojimu, grindžiamu leistosios generuoti galios ribojimu, kai tokia leistinoji generuoti galia pagal PET Aprašą yra skaičiuojama atskirai kiekvienai iš hibridinę elektrinę sudarančių elektrinių, bei kiekviena atskirai vertinama pagal tai, ar užtektini yra pralaidumai PT zonoje.** Taigi, remiantis PET Aprašu, jeigu bent vienos iš hibridinę elektrinę sudarančių atskirų atsinaujinančių išteklių (saulės šviesos ar vėjo) naudojančių elektrinių „leistina generuoti galia PT zonoje viršija 100 proc. tų atsinaujinančių išteklių galios perdavimo pralaidumą toje PT

³ Esant saulėtai dienai, tikėtina, vėjo yra mažiau, ir atvirkščiai – esant vėjuotai dienai tipiskai saulės šviesos, tikėtina, yra mažiau.

zonoje“, tai tuomet tokia hibridinė elektrinė negali būti vystoma ar negali būti vystoma pilnu pajėgumu.

35. Tokiu atveju susidaro situacija, kai PET Aprašu ne tik formaliai yra paneigiamas reguliavimas, numatytas EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalyje, EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalyje, AIEĮ 2 straipsnio 28² dalyje, EEĮ 16 straipsnio 27 dalyje, EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalyje ir AIEĮ 14 straipsnio 10 dalyje, tačiau **faktiškai hibridinė elektrinė dėl PET Aprašo 25.2 papunktyje ir 30 punkte numatyto reguliavimo netenka savo išskirtinumo – prijungimo prie tinklų procesas nesiskiria nuo to, kai prie tinklo (skirtinguose taškuose) jungiamos atskiros elektrinės (atskirai saulės šviesos elektrinės ir atskirai vėjo elektrinės)**. Kaip minėta, remiantis EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalimi, kurioje įtvirtinta leistinosios generuoti galios sąvoka, leistinoji generuoti galia nėra apibrėžiama per kokį nors konkretų atsinaujinantį išteklių, taip pat nėra ribojama PT zonoje esančių pralaidumų dydžiu, o, remiantis EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalimi, leistinoji generuoti galia neviršija įrengtosios galios. **Taigi, įstatymų leidėjas akivaizdžiai siekė kitokio tikslo, nei kuris išplaukia iš PET Aprašo 25.2 papunkčio ir 30 punkto. Įstatymo leidėjas siekė sudaryti sąlygas, esant galimybei į tinklą tiekti vienos atsinaujinančios rūšies energiją, tiekti iš to paties taško ir kitos atsinaujinančios rūšies energiją, kurios kartu sugeneruotų (viena kitą papildydamos) didžiausią aktyviają galią, kokia įmanoma.** Faktiškai PET Aprašo 25.2 papunkčiu ir, atitinkamai, 30 punktu hibridinių elektrinių dalių pralaidumai yra dirbtinai atskiriami. Tokiu atveju yra kaip tik sumažinamas elektros linijų pralaidumas, nes prijungus hibridinę elektrinę viename prijungimo taške ji į tinklą gali efektyviai patiekti visą leistinąją generuoti galią iš abiejų atsinaujinančių išteklių šaltinių, tačiau tinklo papildomai neapkraunant (leistinoji generuoti galia nustatoma ta pati abiem atsinaujinantiems šaltiniams hibridinėje elektrinėje ir nėra dvigubinama), o jungiant kiekvieną hibridinės elektrinės dalį prie tinklo atskirai ir tokiu atveju dėl kiekvieno atsinaujinančio išteklių atskirai skaičiuojant likusią PT zonoje galią – ne tik yra papildomai apkraunami pralaidumai, bet tikėtina nebus išnaudojamos galimybės (kiekviename) atskirame prijungimo taške naudotis ne vienu atsinaujinančiu ištekliu, o keliais skirtingais atsinaujinančiais išteklių vienu metu.

Praktinis pavyzdys dėl PET Aprašo prieštaravimo įstatyminėms nuostatomis

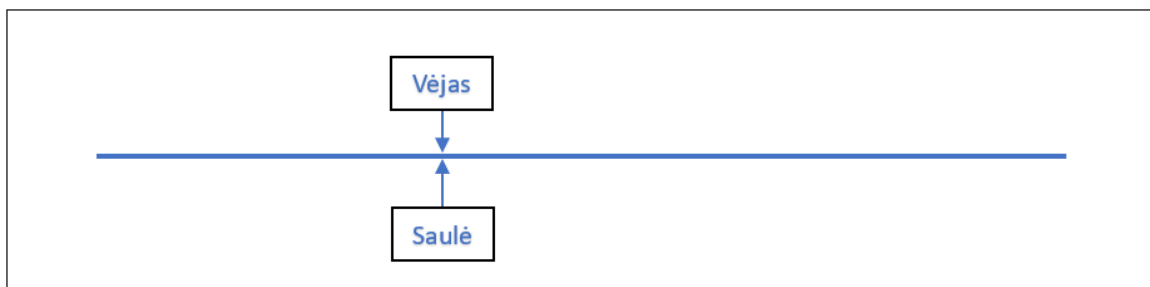
Jeigu ūkio subjektas planuojamoje hibridinėje elektrinėje tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklo taške į vieną sistemą planuoja sujungti 100 MW įrengtosios galios saulės šviesos ir 100 MW įrengtosios galios vėjo energijos rūšis naudojančias elektrines, – bendra įrengtoji šios hibridinės elektrinės galia sudarytų 200 MW (EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalis), tačiau bendra leistinoji generuoti šios hibridinės elektrinės galia prijungimo prie perdavimo sistemos operatoriaus tinklų taške būtų 100 MW. Taigi, tokia planuojama įrengtoji galia ir leistinoji generuoti galia neprieštarautų EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalyje įtvirtintiems reikalavimams, pagal kuriuos leistinoji generuoti galia negali viršyti įrengtosios galios. Atitinkamai, jeigu tokiam ūkio subjektui jau yra išduotas ketinimų protokolas dėl, pavyzdžiui, 100 MW saulės šviesos elektrinės statybos ir prijungimo prie operatoriaus tinklo, tai tokiam ūkio subjektui yra rezervuotas 100 MW tinklo pralaidumas bendrai, t. y. tokia saulės šviesos elektrinė gali į tinklą patiekti 100 MW leistinosios generuoti galios. O jeigu toks ūkio subjektas nusprendžia tokią saulės šviesos elektrinę hibridinti ir plėtodamas hibridinę elektrinę neketina didinti leistinosios generuoti galios dydžio (neketina į tinklą tiekti konkrečiu atveju daugiau nei 100 MW), vadinasi, pagal AIEĮ 14 straipsnio 10 dalį tokiam ūkio subjektui tokiu atveju nereikėtų atskiro ketinimų protokolo dėl vėjo elektrinės prijungimo, t. y. ūkio subjektui, hibridinam saulės šviesos elektrinę, nereikėtų papildomai rezervuoti tinklo pajėgumų. Vis dėlto, atsiranda priešprieša tarp įstatyminio reguliavimo ir PET Aprašo, pagal kurį net ir tokiam aprašytam papildomam atsinaujinančių išteklių šaltiniui galia turi būti papildomai rezervuojama remiantis PET Aprašo 30 punkte numatyta taisykle, kuri paremta PET Aprašo 25.2 papunkčiu.

36. **Antra**, esant mažesniai prijungimo prie elektros tinklo taškų skaičiui, kas ir buvo siekiama įstatyminiu reguliavimu, yra užtikrinimas tinklų patikimumas, jų neapkraunant. Taip pat jungiant abi skirtingas atsinaujinančių išteklių elektrines prie vienos transformatorinės sumažėja administracinė našta ir laiko kaštai, tenkantys tiek gamintojui, tiek ir atsakingiems subjektams (įskaitant LITGRID AB, VERT). Taigi mažėja ir investicijų dydis, kai nereikia įrenginėti naujų/atskirų transformatorių.

37. Tačiau nustačius PET Aprašo 30 punkte išdėstyta taisyklę, kuri paremta PET Aprašo 25.2 papunkčio reguliavimu, iškilo pavojus numatyto įstatyminio reguliavimo realiam įgyvendinimui – kaip jau minėta, faktiškai veiksmus, kuriuos ūkio subjektai turi atlikti siekdami vystyti atskiras elektrines (saulės šviesos ar vėjo), tokie ūkio subjektai turi atlikti ir planuodami vystyti hibridines elektrines (nepaisant viso reguliavimo, kuris turėtų palengvinti elektrinių hibridinimą). **Kadangi rezervacija faktiškai vyksta kiekvienam hibridinės elektrinės elementui atskirai, tai tokiu atveju „prijungimas viename taške“ (AIEĮ 2 straipsnio 28² dalis) nėra užtikrinimas.** Pagal naująjį reguliavimą visiškai įmanoma situacija, kai to paties projekto skirtingų rūšių elektrinės turės būti jungiamos prie skirtingų taškų:

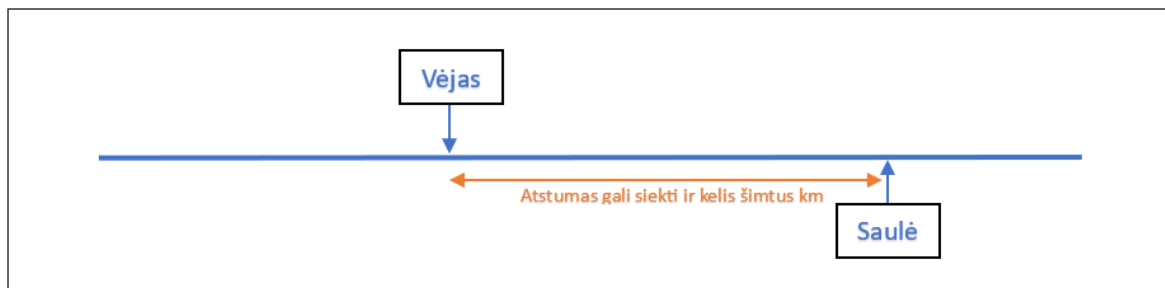
Paveikslas Nr. 1:

Hibridinė elektrinė pagal įstatymą – abu šaltiniai viename prijungimo taške:

Paveikslas Nr. 2:

Hibridinė elektrinė pagal PET – vėjas ir saulė prijungiami visiškai atskiruose prijungimo taškuose:

38. Įsigaliojus naujai PET Aprašo redakcijai ir joje įtvirtinus galimybę tinklo pralaidumus „profiluoti“ kiti tinklų naudotojai gali pretenduoti į pralaidumus atskiroms vėjo ar saulės šviesos elektrinių dalims (jas jungiant naujuose taškuose), nepriklausomai nuo to, kad kitą dalį atskirame taške (atitinkamai, saulės šviesos ar vėjo elektrinės dalies) kiti subjektai jau yra rezervavę anksčiau. Todėl gali susidaryti situacija, kai vienam ūkio subjektui konkrečiame elektros tinklo taške jau statant pavienę elektrinę (saulės šviesos ar vėjo), jis dėl galios stokos elektros tinkluose neturės galimybės hibridinti tokios elektrinės, nors leistinoji generuoti galia tokios hibridinės elektrinės ir būtų nedidinama. Kitaip tariant, **taikant PET Aprašo 25.2 papunktyje ir 30 punkte numatyta 100 procentų ir 100 procentų taisyklę susidarys situacija, kai visas elektros tinklas bus rezervuojamas atskirų ūkio subjektų, rezervaciją gaunančių pagal paraiškos pateikimo laiką (plačiau C dalyje), vystomoms atskirų rūšių elektrinėms ir tokias elektrines atitinkamai jungiant atskiruose elektros tinklo taškuose, o realiam elektrinių hibridinimui (t. y. kai elektrinės jungiamos viename taške) galimybės būtų užkertamos, taip prieštaraujant „leistinosios generuoti galios“ ir „hibridinės elektrinės“ institutams, kurie suponuoja, kad galia, rezervuota vienam atsinaujinančių išteklių šaltiniui, gali būti**

tiekiama į tinklą ir iš kito atsinaujinančių išteklių šaltinio. Nors galios rezervacija yra gaunama vienam atsinaujinančių išteklių šaltiniui, tačiau pagal įstatyminį reguliavimą **turėtų būti laikoma, kad elektros tinkluose yra rezervuota galia konkrečiam MW skaičiui, o ne konkrečiam atsietam atsinaujinančių išteklių šaltiniui.** Esant rezervuotiems, pavyzdžiui, 100 MW leistosios generuoti galios saulės šviesos elektrinei, turėtų būti laikoma, kad rezervuota galia bendrai tinkle – 100 MW leistosios generuoti galios, kurią į tinklą turėtų būti įmanoma patiekti tiek tik iš saulės šviesos energijos elektrinės, tiek ir iš hibridinės elektrinės, nes, kaip apibrėžta „hibridinės elektrinės“ sąvokoje, galia tiekiama iš vieno prijungimo taško, o leistinoji generuoti galia tokiu atveju nedidinama.

***

39. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 2 straipsnio 82¹ daliai, EEĮ 2 straipsnio 72¹ daliai, AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai, EEĮ 16 straipsnio 27 daliai, AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai ir EEĮ 20¹ straipsnio 2 daliai. T. y. PET Apraše yra nepagrįstai paneigiama „leistinosios generuoti galios“ bei „hibridinės elektrinės“ esmė.

A2. PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 31 straipsnio 2² daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui

EEĮ 31 straipsnio 2² dalis ir konstitucinis teisinės valstybės principas, kuriems prieštarauja PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas

40. EEĮ 31 straipsnio 2² dalyje yra nustatyta, kad PET Apraše nustatyti apribojimai privalo būti nustatyti skaidriai ir remiantis nediskriminacinėmis priemonėmis, taip pat turi užtikrinti ekonominį efektyvumą ir nesukurti nepagrįstų kliūčių subjektams patekti į elektros energetikos rinką:

„<...> Taryba užtikrina, kad Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše nustatomi prijungimo pajėgumų arba eksploatavimo apribojimai būtų nustatomi remiantis skaidriomis ir nediskriminacinėmis procedūromis, taip pat kad būtų užtikrintas tinklų naudotojų naujai prijungiamų įrenginių (elektrinių ir kaupimo įrenginių) ekonominis efektyvumas ir kad nebūtų sukurta nepagrįstų kliūčių patekti į elektros energijos rinką. <...>.“

41. Taip pat Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje pripažįstama, kad *„poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl **poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu**“* (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. rugsėjo 21 d. nutarimas).
42. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad įstatymai nustato bendro pobūdžio taisykles, o poįstatyminiuose teisės aktuose jos gali būti detalizuojamos, gali būti reglamentuojama jų įgyvendinimo tvarka (žr., pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2004 m. kovo 5 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimus), tačiau **poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai**, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (žr. pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. kovo 5 d., 2005 m. vasario 7 d., 2007 m. gegužės 5 d. nutarimus).

43. Taigi, jokiais aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimtį (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 5 d. nutarimas).
44. PET Aprašo 25.2 papunktyje ir 30 punkte įtvirtintas reguliavimas priešingas elektros energijos gamybą reglamentuojančiuose įstatymuose įtvirtintam teisiniam reguliavimui, kaip jau buvo išsamiai aptarta A1 dalyje. EEĮ ir AIEĮ nuostatose numatyta, kad prijungiant hibridines elektrines vertinama tokios elektrinės leistina generuoti galia prijungimo taške, o ne hibridinę elektrinę sudarančių atskirų skirtingus atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių leistina generuoti galia.

Argumentacija, kodėl PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 31 straipsnio 2² daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui

45. **Kaip yra išsamiai aprašyta A1 dalyje, skundžiama PET Aprašo 25.2 papunkčio ir 30 punkto nuostatomis nėra įgyvendinamos įstatymo ar aukštesnės galios poįstatyminių teisės aktų nuostatos, o atvirkščiai – kuriamas visiškai naujas reglamentavimas: (i) nustatant apribojimus leistinajai generuoti galiai, kai galimybė prie tinklo prijungti hibridinę elektrinę, galinčią generuoti didžiausio efektyvumo galia, priklauso nuo PT zonoje esančių likusių pralaidumų atskirai kiekvienai hibridinę elektrinę sudarančiai daliai; (ii) paneigiant hibridinės elektrinės esmę, kai jai turėtų būti taikomas prioritetas pagal įstatymą (EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalis), tačiau ūkio subjektams apribojama galimybė viename prijungimo taške išgauti didžiausią generuojamos galios efektyvumą.**
46. PET Aprašo 25.2 papunkčiu ir 30 punktu paneigiamas įstatyminis reguliavimas, kaip aprašyta šio pareiškimo A1 dalyje, leistiną generuoti galia ribojant PT zonoje esančiais pralaidumais. Jeigu yra vystoma hibridinama elektrinė, kurios bendra didžiausia leistinoji generuoti galia nesiskiria nuo rezervuotos elektros tinkle leistinosios generuoti galios dydžio vienam atsinaujinančiam šaltiniui tokioje hibridinėje elektrinėje (pavyzdžiui, tiek saulės šviesos elektrinės dalies leistinoji generuoti galia bus 100 MW, tiek vėjo elektrinės dalies leistinoji generuoti galia bus 100 MW, tiek ir bendrai tokios hibridinės elektrinės didžiausia leistinoji generuoti ir patiekti į tinklą galia bus 100 MW), tai nėra jokio pagrindo nei rezervuoti galia elektros tinkluose papildomai, nei papildomai jungti antrąją elektrinės dalį naujame elektros tinklų taške.
47. **Todėl PET Apraše (25.2 papunktyje ir 30 punkte) nėra užtikrinamas tinklų naudotojų naujai prijungiamų įrenginių (konkrečiu atveju – hibridinių elektrinių) ekonominis efektyvumas bei PET Aprašas (25.2 papunktis ir 30 punktas) prieštarauja nurodytam įstatyminiam reguliavimui – EEĮ 2 straipsnio 82¹ daliai, EEĮ 2 straipsnio 72¹ daliai, AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai, EEĮ 16 straipsnio 27 daliai, AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai ir EEĮ 20¹ straipsnio 2 daliai.**
48. Jeigu būtų vadovaujama PET Aprašo 25.2 papunkčiu ir 30 punktu, tai susidarytų situacija, kai būtų taikomi formalūs, įstatymuose nenumatyti, ribojimai hibridinėms elektrinėms – reikalaujant kiekvienai iš hibridinę elektrinę sudarančių atsinaujinančių išteklių elektrinių dalių rezervuoti galia elektros tinkle atskirai. Kitaip tariant, skundžiamomis PET Aprašo 25.2 papunkčio ir 30 punkto nuostatomis sukuriama kliūtis patekti į elektros energijos rinką hibridizuojant elektrines. Gamintojai, siekiantys prijungti hibridines elektrines, susiduria su ribojimu, grindžiamu leistinos generuoti galios skaičiavimu atskirai kiekvienai iš hibridinę elektrinę sudarančių elektrinių, kuris nustatomas remiantis neaiškiu „profilio“ kriterijumi. O formaliai jau nuo pat PET Aprašo priėmimo nėra realių galimybių pasinaudoti naujais leistinosios generuoti galios ir hibridinės elektrinės institutais, nes į tuos pačius pralaidumus pretenduoja tiek galia elektros tinkluose jau rezervavę subjektai, tiek ir kiti subjektai, jokios galios elektros tinkluose iki PET Aprašo įsigaliojimo nerezervavę.

49. Akivaizdu, kad šiuo atveju perdavimo sistemos operatorius neturėtų leistinosios generuoti galios susieti su PT zonose esančiais likusiais pralaidumais atskiroms atsinaujinančių išteklių rūšims (kas jau aptarta ir A1 dalyje). Turintys teisę į elektros tinklą tiekti atitinkamą kiekį leistinosios generuoti galios, subjektai turėtų būti laisvi pasirinkti, ar tai norės atlikti tik iš vieno atsinaujinančių išteklių šaltinio, ar iš hibrido. Už leistinosios generuoti galios viršijimą PET Apraše yra numatytos baudos, todėl akivaizdžiai teisiniame reguliavime yra numatyti saugikliai, kad ūkio subjektai hibridinant elektrines elgtųsi sąžiningai. PET Aprašo 165 punkte kaip tik ir numatyta, kad leistinos generuoti galios viršijimas yra esminių „*Standartinių perdavimo sutarties sąlygų pažeidimas ir Operatorius turi teisę tinklų naudotojui skirti baudą arba nutraukti perdavimo paslaugos teikimą Aprašo XXI skyriuje numatytomis sąlygomis*“. **Todėl nėra jokio poreikio dirbtinai riboti elektrinių hibridinimą, kas yra daroma PET Aprašo 25.2 papunkčiu ir 30 punktu.**

50. Išdėstyti argumentai aukščiau leidžia daryti išvadą, kad PET Aprašo 25.2 papunktis ir 30 punktas prieštarauja EEĮ 31 straipsnio 2² daliai, nes nėra užtikrinamas naujai prijungiamų įrenginių (elektrinių ir kaupimo įrenginių) ekonominis efektyvumas, ir konstituciniam teisinės valstybės principui, pagal kurį PET Aprašo nuostatos negali prieštarauti įstatymų nuostatomis.

B. PET Aprašo 25.1 papunktis ir 38 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 daliai, 3 straipsnio 2 dalies 6 punktui, konstituciniams teisinės valstybės ir ūkinės veiklos laisvės principams

Prašoma ištirti PET Aprašo 25.1 papunkčio ir 38 punkto teisėtumą

51. PET Aprašo 25 punkte yra nurodomi **leistinos generuoti galios** elektros įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklo principai. Vienas tokių, pateiktų 25.1 punkte – „*elektros perdavimo tinkle išskiriamos susijusios perdavimo tinklo pastotės ir į šias pastotes prijungtos linijos (toliau – PT zona)*“.

52. Taigi, PET Apraše yra įtvirtinta nauja sąvoka – PT zona – bei yra naujai sureguliuota, kad elektros perdavimo tinkle išskiriamos perdavimo tinklo pastotės ir į šias pastotes prijungtos linijos.

53. Vėliau PET Aprašo 38 punkte nurodoma, koks tokių PT zonų išskyrimo tikslas – gamintojai, pateikę prašymus galiai elektros perdavimo tinkle rezervuoti, skirstomi į tokias PT zonas bei nuo pateikimo į vieną ar kitą PT zoną didžiąja dalimi priklauso gamintojo galimybės rezervuoti prašomą galią elektros perdavimo tinkle:

„38. *Elektros perdavimo tinklo pralaidumų skirstymo ir Sąrašo sudarymo eiga:*

38.1. *Aprašo 50 punkte nurodytame registre, esantys prašymai išskirstomi pagal PT zonas;*

38.2. *PT zonai priskirti prašymai surūšiuojami pagal Aprašo 33.2-33.6 papunkčiuose nurodytas tinklų naudotojų ir (ar) įrenginių grupes bei Aprašo 36 punkte nurodytus įrenginius;*

38.3. *vienoje PT zonoje ir vienoje grupėje esantys prašymai įtraukiami į eilę pagal tinkamai pateikto prašymo elektros perdavimo tinklo pralaidumų rezervacijai gauti gavimo laiką;*

38.4. *PT zonos pralaidumai skiriami aukščiausiai eilėje esantiems tinklų naudotojų planuojamiems įrenginiams prijungti pagal jų prašomą leistiną generuoti galią iki kol paskirstomas visas esantis laisvas PT zonos pralaidumas;*

38.5. jei paskirsčius PT zonos pralaidumą pagal tinklų naudotojų pageidaujamą leistiną generuoti galią, lieka PT zonos pralaidumas, kurio pilnai nebeužtenka sekančio eilėje tinklų naudotojo pageidaujamiems įrenginiams prijungti, jam siūlomas likęs laisvas pralaidumas, tik jei leistinos generuoti galios pokytis neturi įtakos techniniams sprendiniams ar reikalavimams nurodytiems išankstinėse prijungimo sąlygose bei yra ne mažesnis nei 15 MW.“

54. Taigi PT zonų nustatymas daro esminę įtaką gamintojų prašymų nagrinėjimui – nuo to, kokioje PT zonoje rezervacijos siekia gamintojas, tiesiogiai priklauso, ar jo prašymas apskritai bus tenkintas.

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 2 dalies 6 punktas, konstituciniai teisinės valstybės ir ūkinės veiklos laisvės principai, kuriems prieštarauja PET Aprašo 25.1 papunktis ir 38 punktas

55. **Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje** numatyta, kad teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą.
56. **Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte** numatytas aiškumo principas, kuriuo turi būti vadovaujama teisėkūroje. Aiškumo principas reiškia, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.
57. Taip pat ir Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra **teisinis tikrumas ir teisinis aiškumas**. Teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d., 2008 m. gruodžio 24 d., 2009 m. birželio 22 d. nutarimai, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas). Įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2009 m. kovo 27 d. nutarimai).
58. **Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalis** nustato, kad Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva. **Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalis** nustato, kad įstatymas saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.
59. Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad pagal Konstituciją valstybė negali neribotai kištis į asmens ūkinę veiklą, todėl nustatoma apribojimais neleistina paneigti tokias esmines ūkinės veiklos laisvės nuostatas kaip ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumas, sąžininga konkurencija ir kt. (*inter alia* 2009 m. balandžio 29 d., 2014 m. gegužės 9 d., 2023 m. sausio 24 d. nutarimai). **Pagal Konstituciją, riboti ūkinės veiklos laisvę galima, jeigu laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; apribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; apribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; laikomasi konstitucinio proporcingumo principo** (*inter alia* 2010 m. vasario 26 d., 2020 m. vasario 18 d., 2023 m. sausio 24 d. nutarimai), esančio vienu iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų (*inter alia* 2009 m. gruodžio 11 d., 2020 m. vasario 18 d., 2023 m. sausio 24 d. nutarimai).
60. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 46 straipsnio nuostatas, be kita ko, yra konstatavęs ir tai, kad nors tam tikri ūkinės veiklos santykiai gali būti reguliuojami tik įstatymais, kiti – Vyriausybės nutarimais, dar kiti – žemesnės galios poįstatyminiais teisės aktais, pagal

Konstituciją, **nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, taip pat įvairias sankcijas už atitinkamus teisės pažeidimus galima tik įstatymu** (Konstitucinio Teismo 2023 m. lapkričio 7 d. nutarimas).

Argumentacija, kodėl PET Aprašo 25.1 papunktis prieštarauja Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 daliai, 3 straipsnio 2 dalies 6 punktui ir konstituciniams teisinės valstybės ir ūkinės veiklos laisvės principams

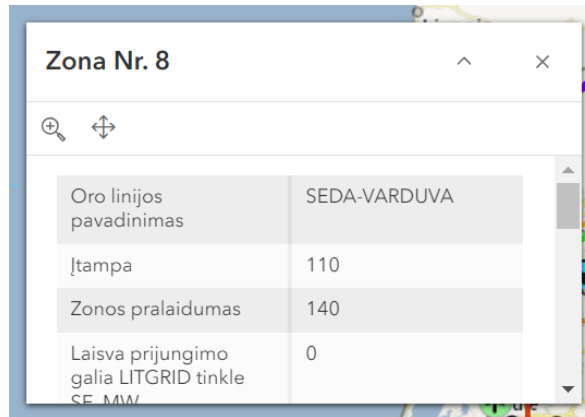
61. Kaip jau minėta, „PT zona“ sąvokos nėra įtvirtintos bei reglamentuotos jokiam kitame teisės akte, išskyrus PET Aprašą.
62. **Pirma**, iš PET Aprašo nuostatų nėra suprantama, kokiu įstatymu (ar kitu teisės aktu) remiantis elektros perdavimo tinklas buvo suskirstytas į PT zonas. PET Aprašas yra tik poįstatyminis teisės aktas, kuris privalo neprieštarauti įstatymams. Pagal EEĮ ir AIEĮ laisvų galių skirstymas nėra grindžiamas jokiais zonomis, visai Lietuvai yra nustatyti vieno dydžio ribojimai⁴. Nors PET Aprašo 25.1 papunkčiu yra įvedama PT zonų sąvoka, tačiau pačios PT zonos PET Aprašu nėra tvirtinamos. Taigi, nei įstatymu, nei kitu teisės aktu nėra nustatyta, kurios teritorijos patenka į konkrečią PT zoną. Tuo pačiu gamintojo valdomos teritorijos priskyrimas PT zonai yra esminis kriterijus vertinant gamintojų prašymus pagal PET Aprašo 38 punktą.
63. LITGRID AB 2023 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. 23SD-5017 (Priedas Nr. 3) nurodo, kad LITGRID AB perdavimo tinklą į pralaidumų zonas suskirstė 2012 m. spalio 30 d. Vadovų tarybos posėdyje patvirtinusi Elektros energiją generuojančių šaltinių prijungimo prie perdavimo tinklo maksimalių kiekių nustatymo metodiką (toliau – **Metodika**). Tuo pačiu šiame rašte LITGRID AB nurodo, kad Metodika yra konfidenciali ir neskelbtina, todėl ji nėra viešai skelbiama (žr. rašto 3 punktą). Tokiu būdu LITGRID AB pripažįsta, kad Metodika nėra norminis teisės aktas – jis neatitinka norminiam teisės aktui keliamo būtino viešumo reikalavimo (Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 1 dalis).
64. LITGRID AB laikosi pozicijos, kad PT zonos yra skelbiamos prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapiu, į kurį daro nuorodą PET Aprašo 23 punktas. Tačiau LITGRID AB viešai skelbiamas žemėlapis nėra norminis teisės aktas. Žemėlapis nėra tvirtinamas (jis nėra pasirašomas ar dėl jo priėmimo nėra balsuojama), jis yra išimtinai informacinio pobūdžio dokumentas. Dar daugiau, LITGRID AB jokių teisės aktų nėra nustatyta kompetencija nustatyti PT zonas. Tokia kompetencija LITGRID AB ir negalėtų būti perduota, nes visi esminiai ūkinės veiklos ribojimai turi būti nustatyti įstatymu (Konstitucinio Teismo 2023 m. lapkričio 7 d. nutarimas).
65. Taigi PT zonos, kurios yra esminis kriterijus nagrinėjant gamintojų prašymus, neturi jokio įstatyminio pagrindo. Gamintojai, siekdami nustatyti, kokios PT zonos priskirtini jų projektai, neturi galimybės to patikrinti jokiam norminiame akte. Atitinkamai, gamintojams nepalikta galimybė ir tikrinti LITGRID AB žemėlapyje skelbiamos informacijos teisėtumą. Dėl šių priežasčių PET Aprašo 25.1 papunktis ir 38 punktas prieštarauja Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 daliai, 3 straipsnio 2 dalies 6 punktui ir konstituciniams teisinės valstybės bei ūkinės veiklos laisvės principams.
66. **Antra**, PET Aprašo 25.1 papunktis ir 38 punktas pažeidžia ūkinės veiklos laisvės principą ir tuo aspektu, kad diskriminuoja gamintojus, kurių projektai būtų priskirti toms PT zonoms, kuriose yra mažiausiai laisvos galios. Tokios diskriminacijos pagal įstatyminį reguliavimą gamintojai

---

⁴ Vadovaujantis AIEĮ 13 straipsnio 10 dalimi, saulės šviesos energijos elektrinių suminė įrengtoji galia, kuriai esant saulės šviesos elektrinių prijungimas vykdomas be elektros energijos gamybos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų pajėgumų arba eksploatavimo apribojimų, negali viršyti 2 GW. Šis ribojimas pagal įstatymą taikomas bendrai visai Lietuvai, neskaidant jos į zonas.

objektyviai negali tikėtis. Kaip minėta, įstatyminis reguliavimas numato konkrečius ribojimus visai Lietuvos Respublikos teritorijai, neskirstydamas jos į atskiras zonas su skirtingais pajėgumais. Kaip matyti iš LITGRID AB skelbiamo prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapiu, jame nurodomos PT zonos nėra lygiavertės, skiriasi savo pralaidumais:

Paveikslas Nr. 3:

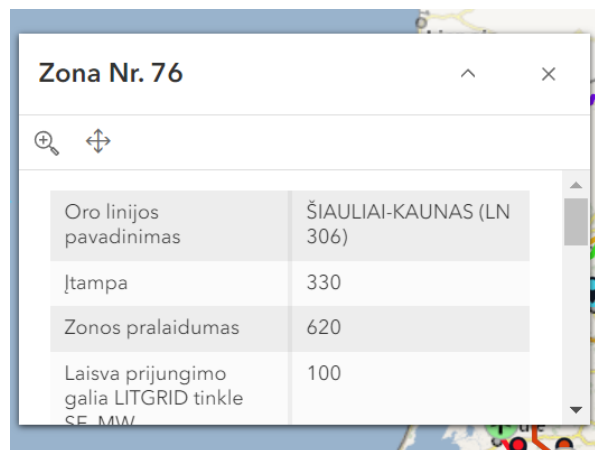

The screenshot shows a window titled 'Zona Nr. 8' with a search icon and a zoom icon. Below the title is a table with the following data:

Oro linijos pavadinimas	SEDA-VARDUVA
Įtampa	110
Zonos pralaidumas	140
Laisva prijungimo galia LITGRID tinkle	0

(Ištrauka iš LITGRID AB skelbiamo prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapiu)

Paveikslas Nr. 4:

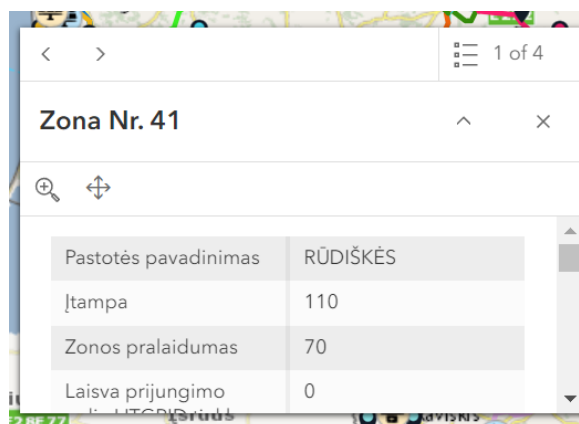

The screenshot shows a window titled 'Zona Nr. 76' with a search icon and a zoom icon. Below the title is a table with the following data:

Oro linijos pavadinimas	ŠIAULIAI-KAUNAS (LN 306)
Įtampa	330
Zonos pralaidumas	620
Laisva prijungimo galia LITGRID tinkle	100

(Ištrauka iš LITGRID AB skelbiamo prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapiu)

Paveikslas Nr. 5:

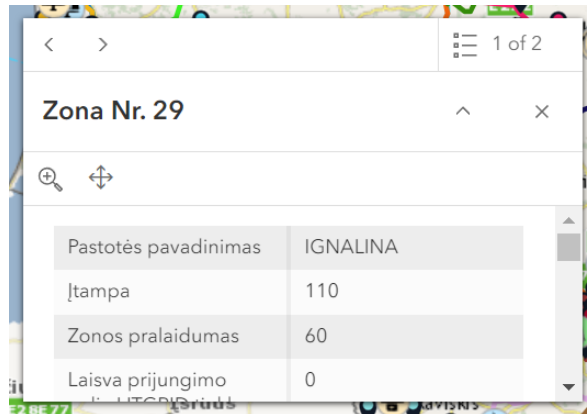
The screenshot shows a window titled 'Zona Nr. 41' with a search icon and a zoom icon. At the top right, it says '1 of 4'. Below the title is a table with the following data:

Pastotės pavadinimas	RŪDIŠKĖS
Įtampa	110
Zonos pralaidumas	70
Laisva prijungimo galia LITGRID tinkle	0

(Ištrauka iš LITGRID AB skelbiamo prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapiu)

Paveikslas Nr. 6:

The screenshot shows a map interface with a search bar at the top containing 'Zona Nr. 29'. Below the search bar is a table with technical specifications for the zone. The table has two columns: a label and a value.

Pastotės pavadinimas	IGNALINA
Įtampa	110
Zonos pralaidumas	60
Laisva prijungimo	0

(Ištrauka iš LITGRID AB skelbiamo prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapiu)

67. Gamintojai, kurie planuoja projektus tam tikrose teritorijose, dėl PT zonų nustatymo susiduria su papildomais, įstatyme nenumatytais, ribojimais vystyti elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos pajėgumus. **PET Aprašu pagal savo esmę LITGRID AB numatyta galimybė ne norminiu teisės aktu, o žemėlapiu regionų mastu nustatyti tokius pačius ribojimus (viršutinę įrengtosios galios ribą), kurie Lietuvos mastu yra nustatyti įstatymu.** Pagal PET Aprašą įmanoma situacija, kad analogiški prašymai (prašoma rezervuoti tokio paties dydžio galią tai pačiai elektros energijos rūšiai) vienoje PT zonoje būtų tenkinti, o kitoje – atmesti. Kadangi įstatymai nei įrengtosios, nei leistinosios galios ribojimų skirtingų teritorijų lygmeniu nenustato, PET Aprašo 25.1 papunktis ir 38 punktas laikytini pažeidžiančiais konstitucinį ūkinės veiklos laisvės principą ir diskriminuojančiais tam tikrose teritorijose veikiančius gamintojus.
68. **Trečia**, kadangi PT zonos nėra patvirtintos jokių teisės aktu, tai nėra nustatytos ir taisyklės, ar (ir kaip) tokios PT zonos praktikoje yra nustatomos ir keičiamos. Prieš keisdama pajėgumų žemėlapyje nurodomas zonas, LITGRID AB neturi pareigos dėl to viešai konsultuotis su rinkos dalyviais, sprendimų keisti PT zonas neturi pagrįsti.
69. Pareiškėjo atstovas kreipėsi į LITGRID AB su prašymu atsakyti į klausimus, susijusius su PT zonų keitimu. LITGRID AB 2023 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. 23SD-5017 nurodė, kad PT zonos gali būti keičiamos LITGRID AB vienašališku sprendimu šiais atvejais: **(i)** atnaujinant viešai neskelbiamą jų sudarymo metodiką; **(ii)** perdavimo tinkle atsiradus naujų elementų, darančių įtaką perdavimo tinklo pralaidumams. LITGRID AB taip pat nurodė, kad yra įmanoma, jog PT zonos būtų keičiamos vykstant procedūroms galiai rezervuoti PET Aprašo numatyta tvarka.
70. LITGRID AB atsakymas patvirtina, kad PET Aprašo 25.1 papunktis ir 38 punktas pažeidžia konstitucinius teisinio aiškumo ir tikrumo principus. LITGRID AB iš esmės bet kada, nesikonsultavusi su rinkos dalyviais gali keisti pajėgumų žemėlapij ir jame nurodomas PT zonas. Tokiu būdu rinkos dalyviai negali objektyviai planuoti savo veiklos ir būti garantuoti, kad pajėgumų žemėlapyje nurodoma informacija apie PT zonas bus aktuali ir kitą dieną. Šis prieštaravimas Konstitucijai būtų išspręstas, jeigu **(i)** PT zonos būtų panaikintos kaip kriterijus PET Apraše; arba **(ii)** PT zonos būtų buvusios patvirtintos norminiu aktu, tokiu atveju PT zonų pakeitimas turėtų vykti pagal teisėkūros procedūras, reikalaujančias viešai skelbti planuojamų teisės aktų pakeitimų projektus (Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 4 punktas).
71. Be to, Pareiškėjo žiniomis, LITGRID AB teikia ūkio subjektams informaciją, kad, pavyzdžiui, tam tikrų papildomų skirstyklų statyba pakeis elektros tinklo topologiją, o tai reiškia, kad darys įtaką

ir pralaidumo zonų skirstymui. Atitinkamai, LITGRID AB yra nurodžiusi ūkio subjektams, kad tam tikros PT zonos ateityje bus išskaidomos.

72. Akivaizdu, kad išskaidžius PT zonas, ūkio subjektai, pateikę prašymus rezervacijai gauti, taip pat būtų perskirstyti. **Atitinkamai, eilė, kurioje toks ūkio subjektas atsidurtų, jeigu PT zona būtų perskirstyta, tikėtina, taip pat koreguotųsi.** Pagal teisinį reguliavimą visos eilės pagal PT zonas gali būti LITGRID AB sprendimu koreguojamos viduryje visos procedūros, nes LITGRID AB gali PT zonas išskaidyti arba sujungti – abiem atvejais eilės būtų perskirstomos. Tokiu būdu pirmoje eilės vietoje esantys subjektai gali lengvai keistis vien LITGRID AB diskrecinių sprendimų pagrindu. Tai yra, LITGRID AB pagal teisinį reguliavimą turi galimybę manipuliuoti konkursų rezultatais. Gamintojams nėra užtikrinamas skaidrus ir lygiavertis pretendavimas į tuos pačius elektros energijos pajėgumus.
73. LITGRID AB netgi atvirai deklaruoja ūkio subjektams, kad, išskaidžius PT zonas, atsirastų galimybė papildomai prijungti tam tikros galios elektrines konkrečiose oro linijose. Pareiškėjo įsitikinimu, ūkio subjektai, remdamiesi konstituciniu teisinio tikrumo principu, turėtų būti informuojami apie PT zonų korekcijas iš anksto, taip pat turėtų būti supažindinami, kokiais kriterijais remiantis tokios PT zonos ateityje gali būti skaidomos arba sujungiamos.
74. **Ketvirta**, rizikos, susijusios su LITGRID AB diskreciniu PT zonų nustatymu, yra ne tik teorinės, o faktiškai pasireiškusios praktikoje.
75. Pavyzdžiui, nors kitiems ūkio subjektams apie tai, kad jau galima rezervuoti galias perspektyvinėje (dar neįrengtoje) ir pajėgumų žemėlapyje nenurodytoje Mūšos skirstykloje, LITGRID AB nepranešė, tačiau prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapyje paskelbė informaciją apie tai, kad įmonei UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ Mūšos skirstykloje 2023 m. rugsėjo 22 d. buvo rezervuota 176 MW galia (Priedas Nr. 9). Kitiems gamintojams pradėjus nesutikti su tokiu neviešu galios skirstymu, LITGRID AB panaikino UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ galios rezervaciją Mūšos skirstykloje (Priedas Nr. 10-11).
76. Nepaisydama to, kad jau kartą neskaidriai skirstė pajėgumus Mūšos skirstykloje, LITGRID AB nusprendė dar kartą galias šioje skirstykloje rezervuoti nepranešusi suinteresuotiems ūkio subjektams. Viduryje pajėgumų skirstymo lango LITGRID AB sukūrė visiškai naują PT zoną Nr. 94, į kurią patenka Mūšos skirstykla. Nors apie naujos PT zonos sukūrimą viduryje pajėgumų skirstymo lango LITGRID AB nieko neinformavo, tačiau dėl galios šioje PT zonoje rezervavimo prašymą vėl pirmoji pateikė ta pati UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ (Priedas Nr. 12). Mūšos skirstykla suinteresuoti gamintojai įtaria, kad apie naujos PT zonos Nr. 94 paskelbimą žemėlapyje UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ buvo informuota papildomai, o ne pati sužinojo tikrindama žemėlapi.
77. Aprašytos aplinkybės patvirtina, kad tai, jog PT zonos nustatomos niekur neskelbiamais LITGRID AB sprendimais, sukuria sąlygas skirstyti galias neskaidriai, teikiant prioritetus konkreitiems subjektams.
78. **Penkta**, nors sąvoka „PT zona“ yra įtvirtinta išimtinai PET Apraše, tačiau nei PET Aprašo 25.1 papunktyje, nei jokiaje kitoje PET Aprašo nuostatoje **nėra paaiškinta**, ką reiškia terminas „susijusios perdavimo tinklo pastotės“. Žinoti, ką reiškia „susijusios“, yra itin svarbu, kadangi pagal „susijusios“ formuluotę yra nustatomi kriterijai PT zonoms sudaryti. Šis sąvokų PET Apraše neapibrėžimas yra nesuderinamas su teisinio aiškumo ir tikrumo principais – elektros energijos gamintojai gali tik spėlioti, kas yra susijusi perdavimo tinklo pastotė. Tačiau skaitydami PET Aprašą gamintojai negali būti garantuoti, kad taip pat supranta sąvokas, ir dėl to negali būti tikri dėl to, ar į būsimas PT zonas bus įtrauktos pastotės, kurios, gamintojų vertinimu, yra susijusios. Sąvokų nebuvimas reiškia, kad teisės aktuose iš esmės nėra jokių kriterijų, reglamentuojančių, kaip PT zonos yra nustatomos. Negalima tokia situacija, kai esminiai

kriterijai, nustatantys ūkinės veiklos laisvės ribojimus skirtingose teritorijose veikiantiems gamintojams, nėra paaiškinti, bet palikti akcinės bendrovės diskrecijai.

79. PET Aprašo 25.1 papunktyje ir 38 punkte įtvirtintas reguliavimas pažeidžia tiek Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 dalį, tiek Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punktą, tiek konstitucinius teisinės valstybės ir ūkinės veiklos laisvės principus, kadangi PET 25.1 papunktyje yra įtvirtintas neaiškus reguliavimas dėl PT zonų nustatymo – ūkio subjektams yra neaiškus tiek PET Aprašo 25.1 papunkčio turinys, tiek jo taikymo tvarka. PT zonos sąvokos įvedimas į PET Aprašą taip pat pažeidžia konstitucinį ūkinės veiklos laisvės principą, nes PT zonos nėra patvirtintos jokių teisės aktu, nors PET Aprašo 38 papunkčiu pagal savo esmę įveda esminį ūkinės veiklos laisvės ribojimą konkrečioje ribotoje teritorijoje.

C. PET Aprašo 34.1 ir 34.2 papunkčiai prieštarauja AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui bei PET Aprašo 33.3 ir 33.5 papunkčiai prieštarauja EEĮ 31 straipsnio 2¹ daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui

C1. PET Aprašo 34.1 ir 34.2 papunkčiai prieštarauja AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui

Prašoma ištirti PET Aprašo 34.1 ir 34.2 papunkčių teisėtumą

80. PET Aprašo 34 punkte yra numatyta, kad elektrinė gali būti laikoma hibridine elektrine, kai bet kuri AIEĮ rūšis tokioje hibridinėje elektrinėje sudaro **(i)** mažesnę nei 25 % hibridinės elektrinės leistinosios generuoti galios dalį arba **(ii)** tokios AIEĮ rūšies leistinoji generuoti dalis hibridinėje elektrinėje yra didesnė nei 25 %.
81. O būtent, PET Aprašo 34 punkte nurodoma, kad:

„34. Hibridinė elektrinė, kurioje bet kurią AEI rūšį naudojančios elektrinės leistina generuoti galia:

34.1. ne mažesnė nei 25 % hibridinės elektrinės leistinos generuoti galios, priskiriama prie Aprašo 33.5. papunktyje nurodyto prioriteto, o jei su Aprašo 35 punkte nurodytu kaupimo įrenginiu – prie Aprašo 33.3. papunktyje nurodyto prioriteto;

34.2. mažesnė nei 25 % hibridinės elektrinės leistinos generuoti galios priskiriama prie Aprašo 33.6. papunktyje nurodyto prioriteto, o jei su Aprašo 36 punkte nurodytu kaupimo įrenginiu – prie Aprašo 33.3. papunktyje nurodyto prioriteto, suteikiant žemesnį subprioritetą grupėje.“

AIEĮ 2 straipsnio 28² dalis ir konstitucinis teisinės valstybės principas, kuriems prieštarauja PET Aprašo 34.1 ir 34.2 papunkčiai

82. AIEĮ 2 straipsnio 28² dalyje yra pateikiama, kaip jau cituota iš anksčiau, **hibridinės elektrinės sąvoka** – „*tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungtos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės arba šios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginys ar įrenginiai*“.
83. **AIEĮ 2 straipsnio 28² dalyje**, pateikiant hibridinės elektrinės sąvoką, joje nurodomos kelios skirtingų atsinaujinančių išteklių energijos rūšių elektrinės niekaip neapibrėžiamos procentinėmis dalimis.

84. Atitinkamai, remiantis konstituciniu teisinės valstybės principu, **poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais** (žr. pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. kovo 5 d., 2005 m. vasario 7 d., 2007 m. gegužės 5 d. nutarimus).
85. Taip pat Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas suponuoja *inter alia* tai, kad **teisinis reguliavimas turi būti** aiškus, suprantamas, **neprieštarantis**, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, **teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius** (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Argumentacija, kodėl PET Aprašo 34.1 ir 34.2 papunkčiai prieštarauja AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai

86. PET Apraše yra išplėsta hibridinės elektrinės sąvoka.
87. **Laikytina, kad, remiantis AIEĮ 2 straipsnio 28² dalimi, hibridinėje elektrinėje esančios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės turėtų būti lygios.** Niekaip kitaip AIEĮ 2 straipsnio 28² dalyje ar kitose įstatymų nuostatose „hibridinė elektrinė“ nėra apibrėžiama.
88. T. y. kadangi Lietuvos Respublikos įstatymuose apie hibridinėje elektrinėje esančių atsinaujinančių išteklių rūšių proporcijas nieko nenurodoma, todėl poįstatyminiu teisės aktu – PET Aprašu – neturėtų būti nustatinėjamos tokios hibridinių dalių proporcijos.
89. **Pirmiausiai**, tai toks proporcijos nustatymas PET Apraše apskritai laikytinas neaiškiu. Nėra žinoma, koku pagrindu PET Aprašo 34.1 ir 34.2 papunkčiuose yra pasirinktas būtent 25 % atskaitos taškas. Jeigu hibridinės elektrinės dalių leistinoji generuoti galia yra vienoda, tai tokia elektrinė, atitinkamai, gali pasiekti didžiausią efektyvumą, nes tokią hibridinę elektrinę proporcingai sudaro 100 % leistosios generuoti galios galinti pagaminti vieno atsinaujinančio išteklių dalis ir 100 % leistosios generuoti galios galinti pagaminti kito atsinaujinančio išteklių dalis, kurios yra lygios. Tokio efektyvumo nepasieks hibridinė elektrinė, kurią sudarančių elektrinių dalys bus nelygios. Juk, jeigu hibridinės elektrinės, pavyzdžiui, vėjo elektrinės dalies leistinoji generuoti dalis bus 25 %, tai akivaizdu, kad pučiant vėjui tokia elektrinė sugeneruos mažesnę kiekį vėjo energijos nei per tą patį laiką sugeneruotų dvigubai didesnę hibridinės elektrinės vėjo elektrinės dalis. Taigi, proporcijos sudarymas atskaitos tašku laikant 25 % dalį turėtų būti pagrįstas ir žinomas rinkos dalyviams, tačiau konkrečiu atveju taip nėra. Pavyzdžiui, nėra žinoma, kodėl įstatymo leidėjas pasirinko kaip atskaitos tašką 25 %, o ne 30 % ar 35 %, ir panašiai.
90. **Antra, nėra jokio racionalaus pagrindo poįstatyminiu teisės aktu riboti hibridinių elektrinių efektyvumą, t. y. prioritetą suteikti net ir tokioms elektrinėms, kurios bendrai yra mažesnės proporcijos nei – 50 % (t. y. 100 % leistosios generuoti galios pagaminti galinčios saulės šviesos elektrinės dalies) ir 50 % (t. y. 100 % leistosios generuoti galios pagaminti galinčios vėjo elektrinės dalies).** Arba – nėra jokio racionalaus pagrindo nesuteikti 50 % ir 50 % proporcijai prioriteto prieš 25 % ir 75 % proporciją. Remiantis PET Aprašo 34.1 nurodyta sąlyga „ne mažesnė nei 25 % hibridinės elektrinės leistosios generuoti galios, priskiriama prie Aprašo 33.5. papunktyje nurodyto prioriteto“ reiškia, kad prioritetą prieš pavienės elektrines (saulės šviesos ar vėjo) turi elektrinės, kuriose vieno atsinaujinančių išteklių dalies proporcija yra bent 25 proc. Tai iš esmės reiškia, kad tokia proporcija gali būti 25 % ir 75 %; 26 % ir 74 %; 27 % ir 73 %; ir t. t. Jeigu hibridinė elektrinė gali į tinklą tiekti 100 MW, atitinkamai, ją sudarančios atskiros atsinaujinančių išteklių dalys į tinklą tiekti gali taip pat po

100 MW leistinosios generuoti galios atskirai, tai tokia hibridinė elektrinė pasiekia 100 % efektyvumą. Hibridinės elektrinės vėjo elektrinės daliai priskyrus, pavyzdžiui, 100 MW leistinosios generuoti galios, o saulės šviesos elektrinei tik 25 MW (iš galimų 100 MW), tai nepučiant vėjui tokia hibridinė elektrinė į tinklą patiektų vos 25 % visos leistinosios generuoti galios ir tinklas tokiu atveju nebūtų apkraunamas efektyviai. Lygiai taip pat 75 % proporcijos dalis savaime nereiškia, kad tokioje hibridinėje elektrinėje, kurios bendra leistinoji generuoti galia yra, pavyzdžiui, 100 MW, 75 % elektrinę sudaranti vėjo elektrinės dalis galėtų į tinklą patiekti daugiau nei 100 MW, todėl ir šiuo aspektu tokia nevienoda hibridinę elektrinę sudarančių dalių proporcija nėra efektyvesnė. Kaip nurodoma A dalyje, „hibridinės elektrinės“ ir „leistinosios generuoti galios“ institutai yra susieti su tuo, kad hibridinė elektrinė generuotų daugiausiai elektros energijos galios, kiek jai objektyviai būtų įmanoma sugeneruoti, todėl nėra jokio racionalaus paaiškinimo, kodėl tuomet didžiausias prioritetas PET Aprašo 34 punkte nėra teikiamas būtent proporcijai 50 % ir 50 % bendros hibridinės elektrinės leistinosios generuoti galios. Būtent toks variantas būtų atitinkantis AIEĮ 2 straipsnio 28² dalies reguliavimą.

C2. PET Aprašo 33.3 ir 33.5 papunkčiai prieštarauja EEĮ 31 straipsnio 2¹ daliai ir konstituciniam ūkinės laisvės principui

Prašoma ištirti PET Aprašo 33.3 ir 33.5 papunkčių teisėtumą

91. PET Aprašo 33 punkte yra aprašyta prioriteto rezervuoti galią elektros pralaidumo tinkle tvarka, kai būtent hibridinėms elektrinėms yra suteikiamas prioritetas prieš, pavyzdžiui, pavienes vėjo elektrines, saulės elektrines. Vis dėlto, PET Apraše esančiame tokiame sąraše yra nurodoma, kad prioritetą įgyja tos hibridinės elektrinės, kurios prie tinklo jungiamos „su ribojimų galimybe“:

„33. *Prie elektros perdavimo tinklų pralaidumai rezervuojami prioriteto tvarka:*

33.1. 1400 MW teisės aktuose ir (ar) programavimo lygmens planavimo dokumentuose (<...>) nustatytiems atsinaujinančius išteklius naudojančioms objektams Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje Baltijos jūroje, <...>;

33.2. asmenų, vykdančių veiklą Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka ir sąlygomis, ir asmenų ant pastatų stogų planuojamiems įrengti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančioms elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti su ribojimų galimybe;

*33.3. **kaupimo įrenginiams ar hibridinėms elektrinėms, kai tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungiamos kelios skirtingas AEI rūšis naudojančios elektrinės ir kaupimo įrenginys prijungti su ribojimų galimybe.** Elektrinės, atitinkančios Aprašo 36 punkte nustatytus kriterijus, yra priskiriamos į šiame punkte nurodytą prioritetą, tačiau su žemesniu subprioritetu. Jų pralaidumų rezervavimo prioritetą yra žemesnis negu šio punkto pirmame sakinyje nurodytų įrenginių, tačiau neatitinkančių Aprašo 36 punkte nustatytų kriterijų, ir aukštesnis negu Aprašo 33.4 punkte nurodytų įrenginių;*

33.4. juridinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai ar siekia jais tapti AEI naudojančioms elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti su ribojimų galimybe;

*33.5. **hibridinėms elektrinėms, kai tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungiamos kelios skirtingas AEI rūšis naudojančios elektrinės, prijungti su ribojimų galimybe;***

33.6. *vėjo elektrinėms, saulės elektrinėms, išskyrus Aprašo 33.1–33.5 papunkčiuose numatytus atvejus, kitiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti su ribojimų galimybe.*“

EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalis ir konstitucinis teisinės valstybės principas, kuriems prieštarauja PET Aprašo 33.3 punktas ir PET Aprašo 33.5 punktas

92. EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalyje yra taip pat numatyta, kokia prioriteto tvarka rezervuojami elektros tinklų pralaidumai, kai tokioje EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalyje prie hibridinių elektrinių dalies prierašo „su ribojimų galimybe“ – nėra:

*„2¹. <...> **Prie perdavimo elektros tinklų pralaidumai rezervuojami prioriteto tvarka:***

1) teisės aktuose ir (ar) programavimo lygmens planavimo dokumentuose (atitinkamų metų nacionalinėje energetikos plėtros programoje, Vyriausybės programoje ir (ar) Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane) nustatytiems atsinaujinančius išteklius naudojantiems objektams Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje Baltijos jūroje, įskaitant <...>;

2) asmenų, vykdančių veiklą Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka ir sąlygomis, ir asmenų ant pastatų stogų planuojamiems įrengti atsinaujinančius energijos išteklius naudojantiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti;

*3) **elektros energijos kaupimo įrenginiams ar hibridinėms elektrinėms, kai tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungiamos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginys ar įrenginiai, prijungti;***

4) juridinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai ar siekia jais tapti, atsinaujinančius energijos išteklius naudojantiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti;

*5) **hibridinėms elektrinėms, kai tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungiamos kelios skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės, prijungti;***

6) vėjo elektrinėms, saulės šviesos energijos elektrinėms, išskyrus šios dalies 1–5 punktuose numatytus atvejus, kitiems elektros energijos gamybos įrenginiams prijungti.“

93. Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad pagal Konstituciją **nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, taip pat įvairias sankcijas už atitinkamus teisės pažeidimus galima tik įstatymu** (Konstitucinio Teismo 2023 m. lapkričio 7 d. nutarimas).

Argumentacija, kodėl PET Aprašo 33.3 ir 33.5 punktai prieštarauja EEĮ 31 straipsnio 2¹ daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui

94. Kaip matyti, **EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalyje hibridinės elektrinės patenka į prioriteto sąrašą, nenurodant, kad tokios hibridinės elektrinės galėtų būti kaip nors ribojamos jas jungiant prie elektros tinklo.**

95. EEJ 31 straipsnio 2¹ dalyje nesant numatytos sąlygos „su ribojimų galimybe“ nėra jokio teisinio pagrindo, kodėl PET Apraše galėtų būti neigiamai praplečiami EEJ 31 straipsnio 2¹ dalyje numatyti įstatyminiai prijungimo prie elektros tinklų prioritetai.
96. Atitinkamai, akivaizdu, kad formuluotė „su ribojimų galimybe“ reiškia, kad PET Aprašo 33.3 ir 33.5 papunkčiuose numatyti ribojimai yra varžantys ūkio subjektus labiau nei numatyta EEJ 31 straipsnio 2¹ dalyje, todėl tokie ribojimai, Pareiškėjo įsitikinimu, galėjo būti numatyti tik įstatymu.
97. Šis prieštaravimas Konstitucijai būtų išspręstas, jeigu **(i)** būtų panaikinta sąlyga „su ribojimų galimybe“ iš PET Aprašo 33.3 ir 33.5 papunkčių; arba **(ii)** tokia sąlyga „su ribojimų galimybe“ būtų nustatyta įstatymu.

D. PET Aprašo 38.3 papunktis prieštarauja Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punktui ir konstituciniam teisėtų lūkesčių principui

Prašoma ištirti PET Aprašo 38.3 papunkčio teisėtumą

98. Remiantis PET Aprašo 38.3 papunkčiu vienoje PT zonoje ir vienoje grupėje esantys prašymai įtraukiami į eilę pagal tinkamai pateikto prašymo elektros perdavimo tinklo pralaidumų rezervacijai gauti **gavimo laiką**. Taigi, pagal PET Aprašą galia elektros perdavimo tinkluose rezervuojama pagal laiko faktorių.
99. Atitinkamai, PET Aprašo 38.4 papunktyje numatyta, kad PT zonos pralaidumai **skiriami aukščiausiai eilėje esantiems tinklų naudotojų** planuojamiems įrenginiams prijungti pagal jų prašomą leistiną generuoti galią iki kol paskirstomas visas esantis laisvas PT zonos pralaidumas.

Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punktas ir konstitucinis teisėtų lūkesčių principas, kuriems prieštarauja PET Aprašo 38.3 papunktis

100. **Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punkte** nustatyta, kad **valstybės narės, kompetentingi subjektai ir sistemos operatoriai taiko didžiausio bendro veiksmingumo ir mažiausių bendrų išlaidų visoms susijusioms šalims optimizavimo principą**.
101. Reglamente yra numatytas taip pat ir kitas bendrasis principas, pagal kurį, siekiant išlaikyti energijos tiekimo saugumą, didinti konkurencingumą ir užtikrinti, kad visi vartotojai galėtų pirkti energiją priimtinais kainomis, ypač svarbu greitai baigti kurti visiškai veikiančią jungtinę energijos vidaus rinką (Preambulės 1 punktas).
102. Taigi, remiantis **Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punktu**, akivaizdu, kad vieniems ūkio subjektams esant atlikus daugiau paruošiamųjų veiksmų elektrinių statybai už kitus, nėra veiksminga paraiškas pagal PET Aprašą vertinti vien pagal tokių paraiškų **gavimo laiką**.
103. Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra **teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas**; šie konstituciniai principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti **teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą**, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2013 m. vasario 15 d., 2021 m. liepos 16 d. nutarimai).

104. Pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką ilgą laiką egzistavusi sisteminė situacija, kurią valstybės institucijos toleravo (2004 m. lapkričio 30 d. sprendimas Önerildiz prieš Turkiją, pareiškimo Nr. 48939/99, 2009 m. gruodžio 8 d. sprendimas Muñoz Džaz prieš Ispaniją, pareiškimo Nr. 49151/07), taip pat iki teisinio reguliavimo pasikeitimų galiojęs teisinis reguliavimas (2004 m. spalio 12 d. sprendimas Kjartan Asmundsson prieš Islandiją, pareiškimo Nr. 60669/00), gali būti pripažįstamas teisėtų lūkesčių įgijimo pagrindu. Teisėtų lūkesčių apsaugos principas, kaip norminių aktų teisėtumo kriterijus, pripažįstamas ir Europos Sąjungos teisės sistemoje (žr. pvz., Teisingumo Teismo 1973 m. birželio 5 d. sprendimo Komisija prieš Tarybą, 81/72, 10 punktą, 1975 m. gegužės 14 d. sprendimo CNTA SA prieš Komisiją, 74/74, 533 punktą).

Argumentacija, kodėl Aprašo 38.3 papunktis prieštarauja Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punktui ir konstituciniam teisėtų lūkesčių principui

105. Iš viešai skelbiamo pagal PET Aprašą sudaryto pateiktų prašymų rezervacijai registro matyti, kad faktiškai, prasidėjus paraiškų teikimui nuo 2023 m. kovo 13 d., 9 valandos (PET Aprašo 200 punktas), ūkio subjektų prašymai buvo pateikti sekundžių skirtumu (Priedas Nr. 4) – (2023 m. kovo 13 d., **09:00:06** (tokiu metu pateikti trys ūkio subjektų prašymai); 2023 m. kovo 13 d., **09:00:12** (tokiu metu pateikti trys ūkio subjektų prašymai); 2023 m. kovo 13 d., **09:00:14**; 2023 m. kovo 13 d., **09:00:15**; 2023 m. kovo 13 d., **09:00:16**; 2023 m. kovo 13 d., **09:00:21** ir t.t.). **Taigi, matyti, kad ūkio subjektų galimybes rezervuoti galią elektros pralaidumo tinkle lemia iš esmės milisekundės bei gebėjimas funkcionaliai naudotis kompiuterine įranga.**
106. Visgi, **pirma**, pažymėtina, kad **ūkio subjektai, teikdami prašymus galiai rezervuoti pagal PET Aprašą, nėra vienodoje padėtyje**. Pavyzdžiui, dalis ūkio subjektų planuoja vystyti hibridines elektrines, vieną atsinaujinančių išteklių energijos šaltinį prijungiant prie **jau statomo ar pastatyto** kito atsinaujinančių išteklių energijos šaltinio. **Taigi, šie subjektai jau ne tik yra parengę/gavę reikalingus dokumentus veikla vykdyti, bet galbūt net yra įrengę reikalingas konstrukcijas, atlikę prijungimus prie bendro tinklo**. Kitaip tariant, kadangi nesikeičia leistinoji generuoti galia, kurią toks subjektas jau turi teisę tiekti į elektros prijungimo tinklą, tai biurokratiniai ir techniniai veiksmai, kuriuos tektų atliktų prie vieno atsinaujinančių energijos išteklių, jau statomų ar pastatytų, prijungiant kitą, tokiems ūkio subjektams yra minimalūs.
107. Vis dėlto, tokie ūkio subjektai, siekdami jau prie statomo ar pastatyto atsinaujinančios energijos ištekliaus prijungti kitą atsinaujinantį energijos išteklių, pagal PET Aprašą „stoja“ į tą pačią eilę su visais kitais ūkio subjektais pagal tai, kada yra pateiktas prašymas galios rezervacijai pagal PET Aprašą. Taigi, toks subjektas, jau atlikęs eilę paruošiamųjų veiksmų, dėl galios rezervacijos varžosi ir su tokiais ūkio subjektais, kurie yra tik pirminėje dokumentų rengimo stadijoje, t. y. kurie nėra atlikę kokių nors paruošiamųjų veiksmų (poveikio aplinkai vertinimų, žemės sklypų valdymą užtikrinančių veiksmų, nėra gavę reikalingų leidimų ir kt.).
108. Tikėtina, kad subjektas, atlikęs parengiamuosius veiksmus, yra prastesnėje padėtyje ir dėl tos priežasties, kad kuo daugiau paruošiamųjų veiksmų yra atlikta ir kuo daugiau yra siekiama informacijos pateikti LITGRID AB, tuo ilgiau gali užtrukti tiek tokių dokumentų sukėlimas išsiuntimui, tiek ir paties el. pašto pristatymas LITGRID AB. Kaip skelbiama viešai, viena priežasčių, kodėl apskritai yra ribojami el. laiškų limitai tam tikruose el. paštuose, yra ta, kad siekiama, jog el. laiškai būtų siunčiami sklandžiai ir ne per ilgai. Taigi, nuo el. laiško dydžio priklauso jo pristatymo greitis. Asmenys, kurie nėra atlikę jokių paruošiamųjų veiksmų prieš rezervuodami galią, neturi jokių įrodymų, kuriuos galėtų pridėti tinklų operatoriui, o tai reiškia sklandesnį paraiškos pateikimą ir, atitinkamai, savotišką pranašumą prieš kitus – konkrečiu atveju matyti, kad vietą eilėje galios rezervacijai atlikti gali nulemti net kelios milisekundės.

109. Dar prieš 2023 m. kovo mėn. įsigaliojant PET Aprašui įstatyminė bazė buvo visiškai pakankama tam, kad subjektai turėtų teisę hibridinti turimas elektrines, ir tam nereikėjo „stoti“ į jokią eilę su kitais ūkio subjektais, esančiais skirtingoje pasirengimo vystyti elektrines stadijoje. Remiantis vien jau AIEĮ 14 straipsnio 10 dalies nuostata, **įsigaliojusia 2022 m. liepos 8 d., (i)** ūkio subjektams, kurie rezervavę galią elektros tinkluose; **(ii)** pasinaudojus AIEĮ 14 straipsnio 10 dalimi, būtų galima tame pačiame taške į tinklą tiekti tokios pat galios ir iš kito atsinaujinančių išteklių šaltinio papildomai galios elektros tinkluose tokiam papildomam šaltiniui nerezervavus:

10. Statyti, įrengti elektrinę ar didinti elektrinės leistiną generuoti galią planuojantis asmuo, gavęs išankstines prijungimo sąlygas, parengia ir teikia elektros tinklų operatoriui prašymą pasirašyti ketinimų protokolą, kaip tai nurodyta Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 8 dalyje, ir pateikia Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 1 dalyje nurodytą prievolių įvykdymo užtikrinimą. Atskiro ketinimų protokolo sudaryti ir papildomo prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikti nereikia, kai prie veikiančios ar vadovaujantis šio įstatymo nustatytais reikalavimais statomos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės papildomai numatoma įrengti kitą atsinaujinančius išteklius naudojančią elektrinę ir (ar) kaupimo įrenginį, ir nėra didinama leistina generuoti galia.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-1890](#), 2018-12-20, paskelbta TAR 2019-01-08, i. k. 2019-00247

Nr. [XIV-1169](#), 2022-06-23, paskelbta TAR 2022-07-07, i. k. 2022-14906

(AIEĮ 14 straipsnio 10 dalies redakcija, galiojusi nuo 2022 m. liepos 8 d. iki 2024 m. sausio 1 d.)

110. Ūkio subjektams, nuo 2022 m. liepos mėn. turėjusiems galimybę hibridinti elektrines, remiantis, be kita ko, AIEĮ 14 straipsnio 10 dalimi, bei laikotarpyje nuo 2022 m. liepos mėn. iki 2023 m. kovo mėn. pradėjusiems aktyvius veiksmus dėl tokių elektrinių hibridinimo, 2023 m. kovo mėn. įsigaliojęs PET Aprašo reguliavimas buvo siurprizinis ir neatitinkantis susiformavusio teisinio lūkesčio – hibridinti elektrines papildomai nerezervuojant galios elektros tinkle antrajam atsinaujinančių išteklių šaltiniui. Tuo labiau – kai tokią rezervaciją nulemia vien laiko faktorius.
111. **Antra**, vien laiko faktorius galios rezervacijai gauti lemia didelį neužtikrintumą ūkio subjektams. Kaip yra nurodoma šio pareiškimo B dalyje, LITGRID AB 2023 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. 23SD-5017 nurodė, kad PT zonos gali būti keičiamos LITGRID AB vienašališku sprendimu, o metodika, kuria remiantis tai daroma, yra žinoma tik LITGRID AB. Dar daugiau, LITGRID AB 2023 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. 23SD-5017 yra nurodoma, kad praktikoje PT zonų pokytis galimas bet kurioje galios rezervacijos stadijoje:

„[aut. pastaba – UAB Žiemelio klausimas] *Jeigu PT zonos gali būti keičiamos, tai nurodyti, ar toks jų keitimas galimas vykstant procedūroms galiai rezervuoti PET Aprašo numatyta tvarka (pavyzdžiui, vykstant procedūroms, nurodytoms PET Aprašo 55 punkte);*

[aut. pastaba – LITGRID AB atsakymas] *Nors ir mažai tikėtinas, tačiau praktikoje toks pokytis yra galimas, kadangi galios rezervacijos kiekviename cikle trunka apie 3 mėnesių laikotarpį nuo prašymo rezervacijai gauti pateikimo iki ketinimų protokolo sudarymo, kas yra pakankamai reikšmingas laiko tarpas.“*

112. Nurodytos aplinkybės patvirtina faktą, kad PET Aprašo 38.3 punkte numatytas laiko faktorius galios rezervacijai yra paprasčiausiai beprasmis ir neužtikrinantis teisinio aiškumo bei stabilumo – šiuo kriterijumi LITGRID AB gali praktikoje manipuliuoti. Jeigu ūkio subjektas pateikia paraišką į PT zoną X 9 val., o kitas ūkio subjektas tą pačią dieną į PT zoną Y pateikia paraišką 10 val., ir abu jie paraiškas atitinkamose zonose pateikė pirmieji, tai tokie ūkio subjektai turi lūkestį rezervuoti galią remdamiesi PET Aprašo 38.3 punktu. Vis dėlto, jeigu šios galios rezervacijos proceso eigoje LITGRID AB nuspręstų sujungti PT zoną X su PT zona Y, tai tokioje trečiojoje PT zonoje XY pastarieji subjektai bus graduojami tarpusavyje ir subjektas, prieš tai į PT zoną Y paraišką pateikęs 10 val., gali galiausiai galios rezervacijos negauti. Akivaizdu, kad tokiu reguliavimu LITGRID AB suteikta neproporcingai didelė laisvė piktnaudžiauti PT zonų sudarymu bei jų keitimo procedūromis. Ūkio subjektai, atitinkamai, negali būti tikri, kad LITGRID AB, keisdamas PT zonas, neproteguoja tam tikrų ūkio subjektų, jiems sudarydamas sąlygas naujose PT zonose būti sąrašų (pagal paraiškos pateikimo laiką) viršuje.

***

113. Toliau pateikiami įstatyminio reglamentavimo pavyzdžiai, kai dėl valstybinio turto, taigi, riboto išteklių, vykstančiuose viešuosiuose konkursuose laikas esmine sąlyga laimėti tokį konkursą nebūna. **Laiko faktorius aktualus, jeigu įvykdę kitas esmines sąlygas yra keli subjektai, esantys to paties pasirengimo lygio:**

a. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1524 „Dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto, valstybės ir savivaldybių nekilnojamojo turto nuomos“ patvirtinto Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos viešojo konkurso ir nuomos be konkurso organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo 28 punkte numatyta, kad **konkurso laimėtoju pripažįstamas konkurso dalyvis, pasiūlęs didžiausią valstybės turto nuompinigių dydį. Jeigu tokį pat (didžiausią) dydį pasiūlo keli konkurso dalyviai, konkurso dalyviu pripažįstamas dalyvis, anksčiau įregistruotas pažymoje.**

Taigi, laikas, kada buvo pateikta paraiška, pagal Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos viešojo konkurso ir nuomos be konkurso organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašą aktualus tik tada, jeigu keli subjektai pasiūlo vienodai didžiausią valstybės turto nuompinigių dydį.

b. Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. IV-777 „Dėl viešojo konkurso suteikti teisę naudoti elektroninių ryšių išteklius bendrųjų sąlygų aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešojo konkurso suteikti teisę naudoti elektroninių ryšių išteklius bendrųjų sąlygų aprašo 42 punkte numatyta, kad **konkurso komisijos nariai vertina konkurso dokumentus, skirdami balus pagal konkurso sąlygų apraše nurodytus kriterijus.**

Taigi, elektroninių ryšių išteklių pagal Viešojo konkurso suteikti teisę naudoti elektroninių ryšių išteklius bendrųjų sąlygų aprašą yra skirstomi išskirtinai pagal tam tikrus kriterijus, skiriant konkurso dalyviams balus, t. y. vertinant paraiškų turinį.

c. Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad konkursai naudoti naudingųjų iškasenų, išskyrus angliavandenilius, išteklius ir žemės gelmių ertmes vykdomi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, jų laimėtoju pripažįstamas fizinis ar juridinis asmuo ar asmenų grupė, veikianti jungtinės veiklos sutarties pagrindu, **konkursiniame pasiūlyme nurodžiusi didžiausią įmoką už žemės gelmių išteklių ar žemės gelmių ertmių naudojimo teisės suteikimą. Jeigu pateikiami keli konkursiniai pasiūlymai, kuriuose nurodomos vienodos įmokos už žemės gelmių išteklių ar žemės gelmių ertmių naudojimo teisės suteikimą, laimėtoju pripažįstamas fizinis asmuo ar juridinis asmuo, ar asmenų grupė, veikianti jungtinės veiklos sutarties pagrindu, kuris pirmas pateikė konkursinį pasiūlymą.**

Vėlgi – siekdami naudoti naudingąsias iškasenas, pirmiausiai subjektai privalo dalyvauti konkurse. Net jeigu visi dalyvaujantys konkurse subjektai teoriškai turėtų galimybę tokiame konkurse dalyvauti (atitiktų specialiuosius ir kvalifikacinius reikalavimus), realius šansus laimėti konkursą turi tas subjektas, kuris pasiūlo didžiausią įmoką. Laiko faktorius ir šiuo atveju aktualus tik tuomet, jeigu keli subjektai, atitinkantys specialiuosius ir kvalifikacinius konkurso dalyvių reikalavimus, pasiūlo vienodai didžiausią įmokos sumą. Taigi, laiko faktorius yra tik pagalbinis, tačiau konkurso rezultato savaime nelemia.

114. Remiantis Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punktu, akivaizdu, kad galia rezervuojama turėtų būti siekiant didžiausio galimo efektyvumo ir teisinio stabilumo. **Jeigu galia yra rezervuojama pirmiau ūkio subjektui, kuris yra neatlikęs jokių paruošiamųjų veiksmų, o tik vėliau sprendžiama, ar galios užtenka ūkio subjektui, jau atlikusiam paruošiamuosius veiksmus (statančiam ar jau pastačiusiam vieno atsinaujinančio išteklių rūšies elektrinę), tai neatitinka didžiausio bendro veiksmingumo ir mažiausių bendrų išlaidų visoms susijusioms šalims optimizavimo principo, o taip pat prieštarauja teisinio stabilumo,**

teisėtų lūkesčių principams. Tokiu atveju procesai nebūtų veiksmingesni, nes jokių paruošiamųjų veiksmų iki galios rezervacijos elektros tinkle neatlikęs ūkio subjektas dalį laiko ir lėšų investuotų į tas sritis, kuriose su juo į tą pačią galią pretendavę subjektai jau veiksmus yra atlikę ir šiems pakartotinai to įgyvendinti neberekėtų. T. y. galią rezervuojant neatsižvelgus į padėtį, kurioje yra ūkio subjektai – ar jų projektai yra pradinėje stadijoje, ar yra pažengę – iš esmės yra tinkamai neišnaudojama jau turima (sukurta) infrastruktūra, o ūkio subjektai, atlikę paruošiamuosius veiksmus, akivaizdžiai galėtų patirti nuostolius. Laiko faktorius, numatytas PET Aprašo 38.3 punkte, apskritai yra neatitinkantis teisinio stabilumo principų ir dėl to, nes ūkio subjektai, teikdami paraiškas galios rezervacijai, negali būti tikri, ar PT zonos išliks tokios pat visą rezervacijos laiką. T. y. vienoje PT zonoje paraiškos gavimo laikas ūkio subjektui gali garantuoti galios rezervaciją, tačiau proceso eigoje PT zonas pakeitus toks ūkio subjektas galiausiai gali atsirasti prastesnėje padėtyje. Tokiu atveju visiškai yra ignoruojami ūkio subjektų teisėti interesai bei neužtikrinamas teisinis stabilumas.

115. Nurodytos aplinkybės pagrindžia, kad PET Aprašo 38.3 papunktis prieštarauja Reglamento 7 straipsnio 3 dalies c punktui ir konstituciniam teisėtų lūkesčių principui.

E. Dėl pareiškimo pagrindo ribų

116. 2024 m. kovo 27 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas paskelbė sprendimą administracinėje byloje Nr. el-2-968/2024, kuriuo nusprendė: „*Pripažinti, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 „Dėl LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo tvirtinimo“ patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo 30 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 14 straipsnio 10 daliai (2023 m. gruodžio 19 d. įstatymo Nr. XIV-2389 redakcija) ir konstituciniam teisinės valstybės principui.*“
117. Pareiškėjas akcentuoja, kad teikiamame pareiškime pagrindas ištirti PET Aprašo nuostatų atitiktį AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui skiriasi nuo administracinėje byloje Nr. el-2-968/2024 nagrinėto pareiškimo pagrindo.
118. Administracinėje byloje Nr. el-2-968/2024 buvo nagrinėjamas gana siauros apimties pareiškimas. Šią aplinkybę Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą pažymėjo ir 2024 m. kovo 27 d. sprendime – „*Pareiškėjui, kuris ir apibrėžia norminės administracinės bylos nagrinėjimo ribas, nekvestionuojant Tvarcos aprašo 25.2 papunkčio taip pat nėra jokio objektyvaus pagrindo nesutikti su atsakovo ir Operatoriaus teiginiais (ar jais abejoti), kad Tvarcos aprašo 30 punkte nustatytas ribojimas, be kita ko, iš esmės yra objektyviai nulemtas ribotu perdavimo tinklų pralaidumu ir grindžiamas siekiu išvengti elektros tinklo įrenginių perkrovų dėl skirtingo pagal energijos rūšį (vėjo ir saulės) tipo elektrinių, prijungtų viename ar keliuose prijungimo taškuose, viena laikės maksimalios gamybos metu patiektos tinklo pralaidumą viršijančios galios.*“ Taigi, administracinėje byloje Nr. el-2-968/2024 ginčijant PET Aprašo 30 punkto teisėtumą, nebuvo ginčijamas ir PET Aprašo 25.2 papunktis, kas lėmė tai, jog PET Aprašo atitiktis teisės aktams ir konstituciniams principams nebuvo patikrinta iš esmės ir sistemiškai.
119. Pareiškėjas akcentuoja, kad šiuo teikiamu pareiškimu yra ginčijamos tiek PET Aprašo 25.2 papunkčio, tiek 30 punkto nuostatos (be to, ginčijamos ir kitos PET Aprašo nuostatos). Taip pat jų atitiktį prašoma patikrinti ne tik AIEĮ 14 straipsnio 10 daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui, tačiau ir eilei kitų įstatymų nuostatų, jas visas prašant vertinti sistemiškai – EEĮ 2 straipsnio 72¹ daliai; EEĮ 2 straipsnio 82¹ daliai; EEĮ 16 straipsnio 27 daliai; EEĮ 20¹ straipsnio 2 daliai; EEĮ 31 straipsnio 2² daliai ir AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai.
120. Iš EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalies, EEĮ 2 straipsnio 72¹ dalies, AIEĮ 2 straipsnio 28² dalies, EEĮ 16 straipsnio 27 dalies, EEĮ 20¹ straipsnio 2 dalies ir AIEĮ 14 straipsnio 10 dalies turinio, šias nuostatas vertinant sistemiškai, matyti, kad įstatymų leidėjas, įtvirtindamas įstatyme „leistinosios

generuoti galios“ terminą, siekė hibridinę elektrinę susieti su didžiausia jos aktyviaja galia, t. y. galia, kurią vienu metu tokia hibridinė elektrinė, ją prijungus viename taške, gali patiekti į elektros perdavimo tinklus, **tokios galios niekaip atskirai neskaidant pagal atskiras hibridinės elektrinės sudedamąsias dalis** (saulės šviesos elektrinės dalį ir vėjo elektrinės dalį). Šiuo teikiamu pareiškimu Pareiškėjas siekia, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, be kita ko, ištirtų, ar PET Aprašo 25.2 papunkčio ir 30 punkto nuostatos yra suderinamos su įstatymuose apibrėžta hibridinės elektrinės esme – pasiekti didesnę efektyvumą palyginus su atskirai tik saulės elektrinėmis ar atskirai tik vėjo elektrinėmis. Palyginimui – administracinėje byloje Nr.el-2-968/2024 nebuvo prašoma patikrinti PET Aprašo 30 punkto atitikties hibridinę sąvoką apibrėžiančiai AIEĮ 2 straipsnio 28² daliai ir kitoms susijusioms nuostatom.

121. Ginčijant PET Aprašo 25.2 papunktį ir 30 punktą kartu bei prašant jų atitiktį patikrinti didesniam skaičiui įstatymų nuostatų (bei konstituciniam teisinės valstybės principui) atsiskleidžia prieštaravimo šiems įstatymams ir konstituciniam teisinės valstybės principui esmė.

III. PAREIŠKIMO DALYKAS

122. Atsižvelgdami į išdėstytus argumentus ir vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsniu,

Gerbiamo teismo **prašome:**

- 1) Pripažinti, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo **25.2 papunktis** ir **30 punktas** prieštarauja:
  - a. Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 72¹ daliai;
  - b. Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 82¹ daliai;
  - c. Elektros energetikos įstatymo 16 straipsnio 27 daliai;
  - d. Elektros energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 2 daliai;
  - e. Elektros energetikos įstatymo 31 straipsnio 2² daliai;
  - f. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2 straipsnio 28² daliai;
  - g. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 14 straipsnio 10 daliai;
  - h. Konstituciniam teisinės valstybės principui.
- 2) Pripažinti, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo **25.1 papunktis** ir **38 punktas** prieštarauja:
  - a. Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 daliai;
  - b. Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punktui;
  - c. Konstituciniam teisinės valstybės principui;
  - d. Konstituciniam ūkinės veiklos laisvės principui.
- 3) Pripažinti, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo **34.1 ir 34.2 papunkčiai** prieštarauja:
  - a. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2 straipsnio 28² daliai;
  - b. Konstituciniam teisinės valstybės principui.

- 4) Pripažinti, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo **33.3 ir 33.5 papunkčiai** prieštarauja:
  - a. Elektros energetikos įstatymo 31 straipsnio 2¹ daliai;
  - b. Konstituciniam teisinės valstybės principui.
- 5) Pripažinti, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo **38.3 papunktis** prieštarauja:
  - a. 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos Reglamento (ES) 2016/631 7 straipsnio 3 dalies c punktui;
  - b. Konstituciniam teisėtų lūkesčių principui.

PRIDEDAMA:

1. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto LITGRID AB Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo elektroninė kopija, 112 lapų, 1 egz.;
2. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 9, 16, 17, 20, 21¹, 22, 22², 23, 41, 31, 39, 48², 48³, 48⁴, 49, 58, 59, 67, 71¹, 72 ir 74 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 20¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 49 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 13¹ ir 20³ straipsniais įstatymo, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo Nr. I-1495 3 straipsnio, 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 50, 69, 84, 86 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų aiškinamojo rašto elektroninė kopija, 17 lapų, 1 egz.;
3. LITGRID AB 2023 m. lapkričio 23 d. rašto Nr. 23SD-5017 elektroninė kopija, *adoc.* formatu;
4. Pralaidumų rezervacijos registro laikotarpiu 2023 m. kovo 13 d. – 2023 m. birželio 6 d. elektroninė kopija, 4 lapai, 1 egz.;
5. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (redakcija, galiojanti nuo 2024 m. sausio 1 d.) elektroninė kopija, 105 lapai, 1 egz.;
6. Elektros energetikos įstatymo (redakcija, galiojanti nuo 2024 m. sausio 1 d.) elektroninė kopija, 169 lapai, 1 egz.;
7. Teisėkūros pagrindų įstatymo (redakcija, galiojanti nuo 2023 m. liepos 1 d.) elektroninė kopija, 22 lapai, 1 egz.;
8. 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos Reglamento (ES) 2016/631 elektroninė kopija, 68 lapai, 1 egz.;
9. 2023 m. rugsėjo 22 d. pralaidumų rezervacijos sąrašo elektroninė kopija, 3 lapai, 1 egz.;
10. 2023 m. rugsėjo 22 d. pralaidumų rezervacijos sąrašo elektroninė kopija, 3 lapai, 1 egz.;
11. Straipsnio dėl neskaidraus galių skirstymo Mūšos skirstykloje elektroninė kopija, 18 lapų, 1 egz.;
12. 2024 m. vasario 26 d. pralaidumų rezervacijos sąrašo elektroninė kopija, 4 lapai, 1 egz.;
13. Atstovavimo sutartis, 1 lapas, 1 egz.

Pagarbiai

Pareiškėjo vardu bei interesais,

Paulius Miliauskas
Advokatas

Pagarbiai

Pareiškėjas Aidas Gedvilas
Seimo narys